

॥ श्रीसूर्य-नमस्कारः ॥

॥ पूर्वाङ्ग-विघ्नेश्वर-पूजा ॥

(आचम्य)

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये॥

प्राणान् आयम्य। ॐ भूः + भूर्भुवः सुवरोम्।

(अप उपस्पृश्य, पुष्पाक्षतान् गृहीत्वा)

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा

श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं करिष्यमाणस्य कर्मणः

अविघ्नेन परिसमाप्त्यर्थम् आदौ विघ्नेश्वरपूजां करिष्ये।

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिः॑ हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम्।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नृतिभिः सीद सादनम्॥

अस्मिन् हरिद्राबिम्बे महागणपतिं ध्यायामि, आवाहयामि।

ॐ महागणपतये नमः आसनं समर्पयामि।

पादयोः पाद्यं समर्पयामि। हस्तयोरर्घ्यं समर्पयामि।

आचमनीयं समर्पयामि।

ॐ भूर्भुवस्सुवः। शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि।

स्नानानन्तरमाचमनीयं समर्पयामि।

वस्त्रार्थमक्षतान् समर्पयामि।

यज्ञोपवीताभरणार्थं अक्षतान् समर्पयामि।

दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि।

गन्धस्योपरि हरिद्राकुङ्कुमं समर्पयामि। अक्षतान् समर्पयामि।
पुष्पमालिकां समर्पयामि। पुष्पैः पूजयामि।

॥ अर्चना ॥

१. ॐ सुमुखाय नमः	९. ॐ धूमकेतवे नमः
२. ॐ एकदन्ताय नमः	१०. ॐ गणाध्यक्षाय नमः
३. ॐ कपिलाय नमः	११. ॐ फालचन्द्राय नमः
४. ॐ गजकर्णकाय नमः	१२. ॐ गजाननाय नमः
५. ॐ लम्बोदराय नमः	१३. ॐ वक्रतुण्डाय नमः
६. ॐ विकटाय नमः	१४. ॐ शूर्पकर्णाय नमः
७. ॐ विघ्नराजाय नमः	१५. ॐ हेरम्बाय नमः
८. ॐ विनायकाय नमः	१६. ॐ स्कन्दपूर्वजाय नमः

नानाविधपरिमलपत्रपुष्पाणि समर्पयामि॥

धूपमाग्रापयामि।

अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि।

नैवेद्यम्।

ताम्बूलं समर्पयामि।

कर्पूरनीराजनं समर्पयामि।

कर्पूरनीराजनानन्तरमाचमनीयं समर्पयामि।

वक्रतुण्डमहाकाय कोटिसूर्यसमप्रभ।

अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा॥

प्रार्थनाः समर्पयामि।

अनन्तकोटिप्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि।

छत्रचामरादिसमस्तोपचारान् समर्पयामि।

॥ प्रधान-पूजा — श्री-सूर्यनारायण-पूजा ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये॥

प्राणान् आयम्य। ॐ भूः + भूर्भुवः सुवरोम्।

॥ सङ्कल्पः ॥

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते
अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे
कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे
शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिकाणां प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां
मध्ये () नाम संवत्सरे उत्तरायणे / दक्षिणायने ()-ऋतौ ()
मासे शुक्लपक्षे () शुभतिथौ (इन्दु/भौम/बुध/गुरु/भृगु/स्थिर/भानु)-
वासरयुक्तायाम् () नक्षत्रयुक्तायां ()-योग ()-करण-युक्तायां
च एवं गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्याम् () शुभतिथौ अस्माकं
सहकुटुम्बानां क्षेमस्थैर्य-धैर्य-वीर्य-विजय-आयुरारोग्य-ऐश्वर्याभिवृद्धयर्थं
धर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधफलपुरुषार्थसिद्ध्यर्थं पुत्रपौत्राभिवृद्धयर्थम् इष्टकाम्यार्थसिद्धयर्थं
मम इहजन्मनि पूर्वजन्मनि जन्मान्तरे च सम्पादितानां ज्ञानाज्ञानकृतमहा-
पातकचतुष्टय-व्यतिरिक्तानां रहस्यकृतानां प्रकाशकृतानां सर्वेषां पापानां
सद्यः अपनोदनद्वारा सकल-पापक्षयार्थं श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-
सूर्यनारायणप्रीत्यर्थं श्री-सूर्यनारायण-प्रसाद-सिद्ध्यर्थं श्री-सूर्यनारायण-पूजा-
पुरस्सरं तृचकल्पेन अरुणप्रश्नेन च श्री-सूर्यनमस्कारान् करिष्ये। तदङ्गं
कलशपूजां च करिष्ये।

श्रीविघ्नेश्वराय नमः यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि। (गणपति-प्रसादं शिरसा

गृहीत्वा)

॥ आसन-पूजा ॥

पृथिव्या मेरुपृष्ठ ऋषिः। सुतलं छन्दः। कूर्मो देवता॥

पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता।
त्वं च धारय मां देवि पवित्रं चासनं कुरु॥

॥ घण्टा-पूजा ॥

आगमार्थं तु देवानां गमनार्थं तु रक्षसाम्।
घण्टारवं करोम्यादौ देवताऽऽह्वानकारणम्॥

॥ कलश-पूजा ॥

ॐ कलशाय नमः दिव्यगन्धान् धारयामि।

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति।
नर्मदे सिन्धुकावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु॥

ॐ गङ्गायै नमः। ॐ यमुनायै नमः। ॐ गोदावर्यै नमः। ॐ सरस्वत्यै
नमः। ॐ नर्मदायै नमः। ॐ सिन्धवे नमः। ॐ कावेर्यै नमः।

ॐ सप्तकोटिमहातीर्थान्यावाहयामि।

(अथ कलशं स्पृष्ट्वा जपं कुर्यात्)

आपो वा इदं सर्वं विश्वा भूतान्यापः प्राणा वा आपः पशव
आपोऽन्नमापोऽमृतमापः सम्राडापो विराडापः स्वराडापश्छन्दाऽस्यापो
ज्योतीऽप्यापो यजूऽप्यापः सत्यमापः सर्वा देवता आपो भूर्भुवः सुवराप
ओम्॥

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समाश्रितः।
मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः॥

कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुन्धरा।
ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यथर्वणः।
अङ्गैश्च सहिताः सर्वे कलशाम्बुसमाश्रिताः॥

सर्वे समुद्राः सरितः तीर्थानि च हृदा नदाः।
आयान्तु देवपूजार्थं दुरितक्षयकारकाः॥
ॐ भूर्भुवः सुवो भूर्भुवः सुवो भूर्भुवः सुवः।

(इति कलशजलेन सर्वोपकरणानि आत्मानं च प्रोक्ष्य।)

॥ आत्म-पूजा ॥

ॐ आत्मने नमः, दिव्यगन्धान् धारयामि।

१. ॐ आत्मने नमः	४. ॐ जीवात्मने नमः
२. ॐ अन्तरात्मने नमः	५. ॐ परमात्मने नमः
३. ॐ योगात्मने नमः	६. ॐ ज्ञानात्मने नमः

समस्तोपचारान् समर्पयामि।

देहो देवालयः प्रोक्तो जीवो देवः सनातनः।
त्यजेदज्ञाननिर्माल्यं सोऽहं भावेन पूजयेत्॥

॥ पीठ-पूजा ॥

१. ॐ आधारशक्त्यै नमः	८. ॐ रत्नवेदिकायै नमः
२. ॐ मूलप्रकृत्यै नमः	९. ॐ स्वर्णस्तम्भाय नमः
३. ॐ आदिकूर्माय नमः	१०. ॐ श्वेतच्छत्राय नमः
४. ॐ आदिवराहाय नमः	११. ॐ कल्पकवृक्षाय नमः
५. ॐ अनन्ताय नमः	१२. ॐ क्षीरसमुद्राय नमः
६. ॐ पृथिव्यै नमः	१३. ॐ सितचामराभ्यां नमः
७. ॐ रत्नमण्डपाय नमः	१४. ॐ योगपीठासनाय नमः

॥ गुरु-ध्यानम् ॥

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः।
गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्री-गुरवे नमः॥

॥ कुम्भे वरुण-सूर्य-नारायण-पूजा ॥

ॐ। इ॒मं मे॑ वरु॒ण श्रु॒धी हव॑म॒द्या च॑ मृ॒डय। त्वा॒मव॑स्यु॒राच॑के॥ तत्त्वा॑
या॒मि ब्र॒ह्म॑णा॒ वन्द॑मान॒स्तदा॑शास्ते॒ यज॑मानो ह॒विर्भिः॑। अहै॑डमानो वरु॒णेह॑
बो॒ध्युरु॑श॒स॒ मा न॒ आयुः॑ प्रमो॑षीः॥

अस्मिन् कुम्भे सकल-तीर्थाधिपतिं वरुणं ध्यायामि। वरुणमावाहयामि।

वरुणाय नमः। आसनं समर्पयामि।

पाद्यं, अर्घ्यं, आचमनीयं, स्नानं, स्नानानन्तरमाचमनीयं, वस्त्रं, उपवीतं, गन्धं,
गन्धोपरि अक्षतान्, पुष्पाणि समर्पयामि।

वरुणाय नमः। प्रचेतसे नमः। सुरूपिणे नमः। अपां पतये नमः।
मकरवाहनाय नमः। जलाधिपतये नमः। पाशहस्ताय नमः। वरुणाय नमः।

नानाविधपत्रपुष्पाणि समर्पयामि॥

वरुणाय नमः समस्तोपचारान् समर्पयामि।

ॐ। आ स॒त्येन॒ रज॑सा॒ वर्त॑मानो निवे॒शय॑न्न॒मृतं॒ मर्त्यं॑ च। हि॒र॒ण्य॒येन॑ सवि॒ता
रथे॒नाऽदे॒वो या॑ति॒ भुव॑ना वि॒पश्य॑न्।

सूर्यं सुन्दरलोकनाथममृतं वेदान्तसारं शिवं
ज्ञानं ब्रह्ममयं सुरेशममलं लोकैकचित्तं प्रभुम्।
इन्द्रादित्यनराधिपं सुरगुरुं त्रैलोक्यचूडामणिं
विष्णुब्रह्मशिवस्वरूपहृदयं वन्दे सदा भास्करम्॥

अस्मिन् कुम्भे श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायणं ध्यायामि। श्री-
छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायणम् आवाहयामि।

आसनं समर्पयामि। पाद्यं समर्पयामि। अर्घ्यं समर्पयामि। आचमनीयं
समर्पयामि। मधुपर्कं समर्पयामि। शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरं
आचमनीयं समर्पयामि। वस्त्रं समर्पयामि। उपवीतं समर्पयामि। आभरणम्
समर्पयामि। गन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि हरिद्राकुङ्कुमं समर्पयामि।
अक्षतान् समर्पयामि। पुष्पाणि समर्पयामि।

॥ अर्चना ॥

१. ॐ मित्राय नमः
२. ॐ रवये नमः
३. ॐ सूर्याय नमः
४. ॐ भानवे नमः
५. ॐ खगाय नमः
६. ॐ पूष्णे नमः

७. ॐ हिरण्यगर्भाय नमः
८. ॐ मरीचये नमः
९. ॐ आदित्याय नमः
१०. ॐ सवित्रे नमः
११. ॐ अर्काय नमः
१२. ॐ भास्कराय नमः

॥ सूर्याष्टोत्तरशतनामावलि: ॥

अरुणाय नमः		वसवे नमः	
शरण्याय नमः		वासुदेवाय नमः	
करुणारससिन्धवे नमः		उज्ज्वलाय नमः	
असमानबलाय नमः		उग्ररूपाय नमः	
आर्तरक्षकाय नमः		ऊर्ध्वगाय नमः	
आदित्याय नमः		विवस्वते नमः	
आदिभूताय नमः		उद्यत्किरणजालाय नमः	३०
अखिलागमवेदिने नमः		हृषीकेशाय नमः	
अच्युताय नमः		ऊर्जस्वलाय नमः	
अखिलज्ञाय नमः	१०	वीराय नमः	
अनन्ताय नमः		निर्जराय नमः	
इनाय नमः		जयाय नमः	
विश्वरूपाय नमः		ऊरुद्वयाभावरूपयुक्तसारथये नमः	
इज्याय नमः		ऋषिवन्द्याय नमः	
इन्द्राय नमः		रुग्धन्त्रे नमः	
भानवे नमः		ऋक्षचक्रचराय नमः	
इन्दिरामन्दिराप्ताय नमः		ऋजुस्वभावचित्ताय नमः	४०
वन्दनीयाय नमः		नित्यस्तुत्याय नमः	
ईशाय नमः		ऋकारमातृकावर्णरूपाय नमः	
सुप्रसन्नाय नमः	२०	उज्ज्वलतेजसे नमः	
सुशीलाय नमः		ऋक्षाधिनाथमित्राय नमः	
सुवर्चसे नमः		पुष्कराक्षाय नमः	
वसुप्रदाय नमः		लुप्तदन्ताय नमः	

शान्ताय नमः		जन्ममृत्युजराव्याधिवर्जिताय नमः	
कान्तिदाय नमः		औच्चस्थान-समारूढ-रथस्थाय नमः	
घनाय नमः		असुरारये नमः	
कनत्कनकभूषाय नमः	५०	कमनीयकराय नमः	
खद्योताय नमः		अञ्जवल्लभाय नमः	
लूनिताखिलदैत्याय नमः		अन्तर्बहिः प्रकाशाय नमः	
सत्यानन्दस्वरूपिणे नमः		अचिन्त्याय नमः	
अपवर्गप्रदाय नमः		आत्मरूपिणे नमः	
आर्तशरण्याय नमः		अच्युताय नमः	८०
एकाकिने नमः		अमरेशाय नमः	
भगवते नमः		परस्मै ज्योतिषे नमः	
सृष्टिस्थित्यन्तकारिणे नमः		अहस्कराय नमः	
गुणात्मने नमः		रवये नमः	
घृणिभृते नमः	६०	हरये नमः	
बृहते नमः		परमात्मने नमः	
ब्रह्मणे नमः		तरुणाय नमः	
ऐश्वर्यदाय नमः		वरेण्याय नमः	
शर्वाय नमः		ग्रहाणां पतये नमः	
हरिदश्वाय नमः		भास्कराय नमः	९०
शौरये नमः		आदिमध्यान्तरहिताय नमः	
दशदिक्सम्प्रकाशाय नमः		सौख्यप्रदाय नमः	
भक्तवश्याय नमः		सकलजगतां पतये नमः	
ओजस्कराय नमः		सूर्याय नमः	
जयिने नमः	७०	कवये नमः	
जगदानन्दहेतवे नमः		नारायणाय नमः	

परेशाय नमः

तेजोरूपाय नमः

श्रीं हिरण्यगर्भाय नमः

ह्रीं सम्पत्कराय नमः १००

ऐं इष्टार्थदाय नमः

अं सुप्रसन्नाय नमः

श्रीमते नमः

श्रेयसे नमः

सौख्यदायिने नमः

दीप्तमूर्तये नमः

निखिलागमवेद्याय नमः

नित्यानन्दाय नमः १०८

॥ इति श्री-सूर्याष्टोत्तरशतनामावलिः सम्पूर्णा ॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः नानाविध-
परिमलपत्रपुष्पाणि समर्पयामि।

॥ उत्तराङ्ग-पूजा ॥

धूपमाग्रापयामि। अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि। श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-
श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः नैवेद्यं निवेदयामि। निवेदनान्तरम् आचमनीयं
समर्पयामि। श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः
कर्पूरताम्बूलं समर्पयामि।

भास्कराय विद्महे महद्युतिकुराय धीमहि। तन्नो आदित्यः प्रचोदयात्।

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः समस्त-
अपराध-क्षमापनार्थं कर्पूरनीराजनं दर्शयामि। कर्पूरनीरजनानन्तरम्
आचमनीयं समर्पयामि। रक्षां धारयामि। श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-
श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः वेदोक्तमन्त्रपुष्पाञ्जलिं समर्पयामि। स्वर्णपुष्पं
समर्पयामि। श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः
प्रदक्षिणनमस्काराः समर्पयामि।

॥ न्यासः ॥

ओं अस्य श्रीसूर्यनमस्कार-महामन्त्रस्य, कण्वपुत्रः प्रस्कन्न ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः, श्रीसूर्यनारायणो देवता।

हां बीजम्, ह्रीं शक्तिः, हूं कीलकम्। श्रीसूर्यनारायण-प्रसाद-सिद्ध्यर्थे नमस्कारे विनियोगः।

हां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः।

ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः।

हूं मध्यमाभ्यां नमः।

हैं अनामिकाभ्यां नमः।

हौं कनिष्ठिकाभ्यां नमः।

हः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

हां हृदयाय नमः।

ह्रीं शिरसे स्वाहा।

हूं शिखायै वषट्।

हैं कवचाय हुम्।

हौं नेत्रत्रयाय वौषट्।

हः अस्त्राय फट्।

भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥

॥ ध्यानम् ॥

उदयगिरिमुपेतं भास्करं पद्महस्तं
 सकलभुवननेत्रं नूतनरत्नोपधेयम्।
 तिमिरकरिमृगेन्द्रं बोधकं पद्मिनीनां
 सुरगुरुमभिवन्दे सुन्दरं विश्वरूपम्॥

लं-पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।
 हं-आकाशात्मने पुष्पाणि समर्पयामि।
 यं-वाय्वात्मने धूपमाग्रापयामि।
 रं-वह्न्यात्मने दीपं दर्शयामि।
 वं-अमृतात्मने अमृतोपहारं निवेदयामि।
 सं-सर्वात्मने सर्वोपचारान् समर्पयामि॥

॥ नमस्काराः ॥

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिः हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम्। ज्येष्ठराजं
 ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नृतिभिः सीद सादनम्॥
 ॐ महागणपतये नमः॥

उमाकोमल-हस्ताब्ज-सम्भावित-ललाटकम्।
 हिरण्यकुण्डलं वन्दे कुमारं पुष्करस्रजम्॥

ॐ श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्यस्वामिने नमः॥

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः।
 गुरुः साक्षात्परं ब्रह्म तस्मै श्री-गुरवे नमः॥

गुरवे सर्वलोकानां भिषजे भवरोगिणाम्।
 निधये सर्वविद्यानां दक्षिणामूर्तये नमः॥

विनतातनयो देवः कर्मसाक्षी सुरेश्वरः।
सप्ताश्वः सप्तरज्जुश्च अरुणो मे प्रसीदतु॥

रज्जुवेत्रकशापाणिं प्रसन्नं कश्यपात्मजम्।
सर्वाभरणदीप्ताङ्गमरुणं प्रणमाम्यहम्॥

ॐ कर्मसाक्षिणे अरुणाय नमः॥

अ॒ग्निमी॑ळे पु॒रोहि॑तं य॒ज्ञस्य॑ दे॒वमृ॑त्विजम्। होता॑रं रत्न॒-धात॑मम्॥ ऋ॒ग्वेदा॑त्मने
सूर्य॑नारायण-स्वामिने नमः॥

इ॒षेत॒वोर्जे॑ त्वा॑ वा॒यवः॑ स्थो पा॒यवः॑ स्थ दे॒वो वः॑ सवि॒ता प्रा॑र्पयतु श्रेष्ठ॑तमाय॒
कर्म॑णे॥ यजुर्वेदात्मने सूर्यनारायण-स्वामिने नमः॥

अ॒ग्न आया॑हि वी॒तये॑ गृणा॒नो ह॒व्यदा॑तये। नि होता॑ स॒त्वि ब॒र्हिषि॑॥
साम॑वेदात्मने सूर्यनारायण-स्वामिने नमः॥

श॒न्नो दे॒वीर॒भिष्ट॑य आपो॑ भवन्तु पी॒तये॑। शं यो॒र॒भिस्र॑वन्तु नः॥ अथर्ववेदात्मने
सूर्य॑नारायण-स्वामिने नमः॥

(तैत्तिरीयारण्यके प्रश्नः - १० (महानारयणोपनिषत्))

घृ॒णिः सूर्य॑ आदि॒त्यो न प्रभा॑ वा॒त्यक्ष॑रम्। मधु॑ क्षरन्ति॒ तद्र॑सम्। स॒त्यं वै
तद्र॑स॒मापो॒ ज्योती॑रसोऽमृतं ब्रह्म॒ भूर्भुवः॑ सुव॒रोम्॥ श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-
समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः १/प्रश्नः - ४)

त॒रणि॑र्वि॒श्वद॑र॒शतो॑ ज्योति॒ष्कृद॑सि सूर्य॑। वि॒श्वमा॑ भा॒सि रोच॑नम्॥
उ॒प्याम॑गृहीतोऽसि॒ सूर्या॑य त्वा॒ भ्राज॑स्वत ए॒ष ते योनिः॑ सूर्या॑य त्वा॒
भ्राज॑स्वते॥ ३२॥ श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने
नमः॥

ॐ हाम्। उद्यन्नद्य मित्रमहः। मित्राय नमः॥

ॐ हीम्। आ॒रोह॒न्नुत्तरां॑ दिवम्। रवये नमः॥

ॐ हूम्। ह॒द्रो॒गं मम॑ सूर्य। सूर्याय नमः॥

ॐ हैम्। ह॒रि॒माणं॑ च नाशय। भानवे नमः॥

ॐ हौम्। शु॒कै॒षु मे ह॒रि॒माणम्। खगाय नमः॥

ॐ हः। रो॒प॒णाका॑सु दध्मसि॥ पूष्णे नमः॥

ॐ हाम्। अथो॑ ह॒रि॒द्र॒वेषु॑ मे। हिरण्यगर्भाय नमः॥

ॐ हीम्। ह॒रि॒माणं॑ नि दध्मसि। मरीचये नमः॥

ॐ हूम्। उद॑गादयमादित्यः। आदित्याय नमः॥

ॐ हैम्। वि॒श्वे॒न स॒हसा॑ स॒ह। सवित्रे नमः॥

ॐ हौम्। द्वि॒षन्तं॑ मम॑ र॒न्धयन्। अर्काय नमः॥

ॐ हः। मो अ॒हं द्वि॒षतो॑ र॒धम्। भास्कराय नमः॥

ॐ हां हीम्। उद्यन्नद्य मित्रमहः। आ॒रोह॒न्नुत्तरां॑ दिवम्। मित्र-रविभ्यां नमः॥

ॐ हूं हैम्। ह॒द्रो॒गं मम॑ सूर्य। ह॒रि॒माणं॑ च नाशय। सूर्य-भानुभ्यां नमः॥

ॐ हौं हः। शु॒कै॒षु मे ह॒रि॒माणम्। रो॒प॒णाका॑सु दध्मसि॥ खग-पूषभ्यां नमः॥

ॐ हां हीम्। अथो॑ ह॒रि॒द्र॒वेषु॑ मे। ह॒रि॒माणं॑ नि दध्मसि। हिरण्यगर्भ-मरीचिभ्यां नमः॥

ॐ हूं हैम्। उद॑गादयमादित्यः। वि॒श्वे॒न स॒हसा॑ स॒ह। आदित्य-सवितृभ्यां नमः॥

ॐ हौं हः। द्वि॒षन्तं॑ मम॑ र॒न्धयन्। मो अ॒हं द्वि॒षतो॑ र॒धम्। अर्क-भास्कराभ्यां नमः॥

नमः॥

ॐ हां हीं हूं हैम्। उद्यन्नद्य मित्रमहः। आरोहन्नुत्तरां दिवम्। हृद्रोगं मम सूर्य। हरिमाणं च नाशय। मित्र-रवि-सूर्य-भानुभ्यो नमः॥

ॐ हौं हः हां हीम्। शुकैषु मे हरिमाणम्। रोपणाकासु दध्मसि॥ अथो हारिद्रवेषु मे। हरिमाणं नि दध्मसि। खग-पूष-हिरण्यगर्भ-मरीचिभ्यो नमः॥

ॐ हूं हैं हौं हः। उदंगादयमादित्यः। विश्वेन सहसा सह। द्विषन्तं मम रन्धयन्। मो अहं द्विषतो रधम्। आदित्य-सवित्रर्क-भास्करेभ्यो नमः॥

ॐ हां हीं हूं हैं हौं हः। उद्यन्नद्य मित्रमहः। आरोहन्नुत्तरां दिवम्। हृद्रोगं मम सूर्य। हरिमाणं च नाशय। शुकैषु मे हरिमाणम्। रोपणाकासु दध्मसि॥ मित्र-रवि-सूर्य-भानु-खग-पूषभ्यो नमः॥

ॐ हां हीं हूं हैं हौं हः। अथो हारिद्रवेषु मे। हरिमाणं नि दध्मसि। उदंगादयमादित्यः। विश्वेन सहसा सह। द्विषन्तं मम रन्धयन्। मो अहं द्विषतो रधम्। हिरण्यगर्भ-मरीच्यादित्य-सवित्रर्क-भास्करेभ्यो नमः॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - ३/प्रश्नः - ७/अनुवाकः - ६/ पञ्चादयः ७६-७७)

ॐ हां हीं हूं हैं हौं हः। ॐ हां हीं हूं हैं हौं हः। उद्यन्नद्य मित्रमहः। आरोहन्नुत्तरां दिवम्। हृद्रोगं मम सूर्य। हरिमाणं च नाशय। शुकैषु मे हरिमाणम्। रोपणाकासु दध्मसि॥ अथो हारिद्रवेषु मे। हरिमाणं नि दध्मसि। उदंगादयमादित्यः। विश्वेन सहसा सह। द्विषन्तं मम रन्धयन्। मो अहं द्विषतो रधम्। मित्र-रवि-सूर्य-भानु-खग-पूष-हिरण्यगर्भ-मरीच्यादित्य-सवित्रर्क-भास्करेभ्यो नमः॥

॥ आदित्यमण्डले परब्रह्मोपासनम् ॥

(तैत्तिरीयारण्यके प्रश्नः - १० (महानारयणोपनिषत्))

आ॒दि॒त्यो वा ए॒ष ए॒तन्म॒ण्डलं॑ त॒पति॑ तत्र॒ ता ऋ॒चस्त॒दृचा॑ म॒ण्डल॑ꣳ स
ऋ॒चां लो॒कोऽथ॑ य ए॒ष ए॒तस्मिन्म॒ण्डले॑ऽर्चिर्दी॒प्यते॑ तानि॒ सामा॑नि स सा॒म्रां
म॒ण्डल॑ꣳ स सा॒म्रां लो॒कोऽथ॑ य ए॒ष ए॒तस्मिन्म॒ण्डले॑ऽर्चिषि॒ पुरु॑ष॒स्तानि॑
यजूꣳषि॒ स यजु॑षा म॒ण्डल॑ꣳ स यजु॑षां लो॒कः सैषा॑ त्र॒य्येव॑ वि॒द्या त॑पति
य ए॒षोऽन्तरा॑दि॒त्ये हि॑र॒ण्मयः॑ पुरु॑षः॥ ३१॥ श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-
सूर्यनारायण-स्वामिने नमः॥

॥ आदित्यपुरुषस्य सर्वात्मकत्वप्रदर्शनम् ॥

(तैत्तिरीयारण्यके प्रश्नः - १० (महानारयणोपनिषत्))

आ॒दि॒त्यो वै तेज॒ ओजो॒ बलं॑ यशश्चक्षुः॒ श्रोत्र॑मा॒त्मा मनो॑ म॒न्युर्मनु॑र्मृत्युः स॒त्यो
मि॒त्रो वा॒युरा॑का॒शः प्रा॒णो लो॑कपालः कः किं कं तथ्स॒त्यम॒न्नम॑मृतौ जी॒वो
वि॒श्वः क॒तमः॑ स्व॒यम्भु॑ ब्रह्मै॒तद॑मृत ए॒ष पु॒रुष॑ ए॒ष भू॒ताना॑मधि॒पति॑र्ब्रह्म॒णः
सायु॑ज्यꣳ सलो॒कता॑माप्रोत्ये॒तासा॑मेव दे॒वता॑नाꣳ सायु॑ज्यꣳ सा॒ष्टिताꣳ
समा॑नलो॒कता॑माप्रोति॒ य ए॒वं वेदै॑त्युप॒निषत्॥ ३२॥ श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-
समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः॥

॥ अरुणप्रश्नः ॥

ॐ भ॒द्रं कर्णे॑भिः शृणुयाम॑ दे॒वाः। भ॒द्रं प॑श्येमाक्षभि॒र्यज॑त्राः। स्थि॒रैरङ्गै॑स्तुष्टु॒-
वाꣳस॑स्त॒नूभिः॑। व्यशेम॑ दे॒वहि॑तं यदायुः। स्व॒स्ति न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वाः।
स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा वि॒श्ववे॑दाः। स्व॒स्ति न॒स्ताक्ष्यो॑ अरि॒ष्टने॑मिः। स्व॒स्ति नो॒
बृह॑स्पति॑र्दधातु॥ ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑॥

भ॒द्रं कर्णे॑भिः शृणुयाम॑ दे॒वाः। भ॒द्रं प॑श्येमाक्षभि॒र्यज॑त्राः। स्थि॒रैरङ्गै॑स्तुष्टु॒-

वा॑स॒स्त॒नूभिः॑। व्य॒शेम॑ दे॒वहि॑तं॒ यदायुः॑। स्व॒स्ति न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वाः।
स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा वि॒श्ववे॑दाः। स्व॒स्ति न॒स्ताक्ष्यो॑ अरि॒ष्टने॑मिः। स्व॒स्ति नो॒
बृ॒हस्प॑तिर्दधातु। आप॑मा॒पाम॒पः सर्वाः॑। अ॒स्माद॒स्मादि॒तोऽमु॑तः॥१॥

अ॒ग्निर्वा॒युश्च॒ सूर्य॑श्च। स॒ह सं॒श्वस्कर॑र्द्धिया। वा॒य्वश्वा॑ रश्मि॒पत॑यः।
मरी॑च्या॒त्मानो॒ अ॒द्रुहः॑। दे॒वीर्भु॑वन॒सूव॑रीः। पु॒त्रव॒त्वाय॑ मे सु॒त। म॒हाना॑ग्नीर्महा॒
मा॒नाः। म॒ह॒सो म॑ह॒सः स्वः॑। दे॒वीः प॑र्जन्य॒सूव॑रीः। पु॒त्रव॒त्वाय॑ मे सु॒त॥२॥

अ॒पाश्र्यु॑ष्णिम॒पा रक्षः॑। अ॒पाश्र्यु॑ष्णिम॒पा रघ॑म्। अ॒पाघ्रा॑मपं चा॒वर्ति॑म्।
अ॒पदे॒वीरि॑तो हि॒त। व॒ज्रं दे॒वीर॑जी॒ताश्च॑। भु॒वनं॑ दे॒वसू॑व॒रीः। आ॒दि॒त्यान॑दि॒तिं
दे॒वीम्। योनि॑नो॒र्ध्वमु॑दी॒षत॑। शि॒वा नः॑ शन्त॑मा भवन्तु। दि॒व्या आप॑ ओष॑धयः।
सु॒मृ॒डीका॑ सर॑स्वति। मा ते॒ व्यो॑म स॒न्दृशि॑॥३॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१]

स्मृ॒तिः प्र॒त्यक्ष॑मैति॒ह्यम्। अनु॑मानश्चतुष्टयम्। ए॒तैरा॑दि॒त्यम॑ण्डलम्। स॒र्वैरे॒व
विधा॑स्यते। सूर्यो॑ मरी॑चिमाद॑त्ते। सर्व॑स्माद्भु॒वना॑दधि। तस्याः॑ पा॒कवि॑शेषेण।
स्मृ॒तं का॑लवि॒शेषे॑णम्। न॒दीव॑ प्रभ॑वात्का॒चित्। अ॒क्षय्या॑थ्स्यन्द॒ते यथा॑॥४॥

तां नद्योऽभि॑ संमाय॒न्ति। सो॒रुः सती॑ न नि॒वर्त॑ते। ए॒वं ना॒नासं॑मुत्था॒नाः।
का॒लाः सं॑व॒त्सर॑श्च श्रि॒ताः। अणु॑शश्च म॑ह॒शश्च॑। स॒र्वे स॑मव॒यत्रि॑तम्। स॒तैः स॒र्वैः
सं॑माविष्टः। ऊ॒रुः सं॑त्र नि॒वर्त॑ते। अधि॑सं॒वत्सरं॑ वि॒द्यात्। तदे॒वं लक्ष॑णे॥५॥

अणु॑भिश्च म॑हद्भिश्च। स॒मारूढः॑ प्र॒दृश्य॑ते। सं॒वत्सरः॑ प्र॒त्यक्षे॑ण। ना॒धिसं॑त्वः
प्र॒दृश्य॑ते। प॒टरो॑ वि॒क्लिधः॑ पि॒ङ्गः। ए॒तद्व॑रुण॒लक्ष॑णम्। यत्रै॒तदु॑प॒दृश्य॑ते। स॒हस्रं॑
तत्र॒ नीय॑ते। एक॑ हि शिरो ना॒ना मुखे॑। कृ॒त्स्नं त॑द॒तुल॑क्ष॒णम्॥६॥

उभयतः सप्तैन्द्रियाणि। जल्पितं त्वेव दिह्यते। शुक्लकृष्णे संवत्सरस्य।
दक्षिणवामयोः पार्श्वयोः। तस्यैषा भवति। शुक्रं तै अन्यद्यजतं तै अन्यत्।
विषुरूपे अहं नी द्यौरिवासि। विश्वा हि माया अवसि स्वधावः। भद्रा तै पूषन्निह
रातिरस्त्विति। नात्र भुवनम्। न पूषा। न पशवः। नाऽऽदित्यः संवत्सर एव
प्रत्यक्षेण प्रियतमं विद्यात्। एतद्वै संवत्सरस्य प्रियतमं रूपम्। योऽस्य
महानर्थ उत्पत्स्यमानो भवति। इदं पुण्यं कुरुष्वेति। तमाहरणं दद्यात्॥७॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२]

साकञ्जानां सप्तथमाहुरेकजम्। षडुद्यमा ऋषयो देवजा इति।
तेषामिष्टानि विहितानि धामशः। स्थात्रे रैजन्ते विकृतानि रूपशः। को नु
मर्या अर्मिथितः। सखा सखायमब्रवीत्। जहाको अस्मदीपते। यस्तित्याज
सखिविदं सखायम्। न तस्य वाच्यपि भागो अस्ति। यदीं शृणोत्यलकं
शृणोति॥८॥

न हि प्रवेदं सुकृतस्य पन्थामिति। ऋतुर्ऋतुना नुद्यमानः। विननादा-
भिधावः। षष्टिश्च त्रिंशका वल्गाः। शुक्लकृष्णौ च षाष्टिकौ। सारागवस्त्रैर्जर-
दक्षः। वसन्तो वसुभिः सह। संवत्सरस्य सवितुः। प्रैषकृत्प्रथमः स्मृतः।
अमूनादयतेत्यन्यान्॥९॥

अमूश्च परिरक्षतः। एता वाचः प्रयुज्यन्ते। यत्रैतदुपदृश्यते। एतदेव
विजानीयात्। प्रमाणं कालपर्यये। विशेषणं तु वक्ष्यामः। ऋतूनां तन्निबोधत।
शुक्लवासा रुद्रगणः। ग्रीष्मेणाऽऽवर्तते सह। निजहन् पृथिवीं सर्वाम्॥१०॥

ज्योतिषाऽप्रतिख्येन सः। विश्वरूपाणि वासांसि। आदित्यानां
निबोधत। संवत्सरीणं कर्मफलम्। वर्षाभिर्ददतां सह। अदुःखो
दुःखचक्षुरिव। तद्माऽऽपीत इव दृश्यते। शीतेनाव्यर्थयन्निव। रुरुदक्ष इव

दृश्यंते। ह्यादयते॑ ज्वलंतश्चै॒व। शा॒म्यतंश्चास्य॑ चक्षु॑षी। या वै प्रजा भ्रं॑श्यन्ते।
संव॑त्सरात्ता भ्रं॑श्यन्ते। याः प्र॒ति॒तिष्ठ॑न्ति। संव॑त्सरे ताः प्र॒ति॒तिष्ठ॑न्ति।
व॒रु॒षाभ्य॑ इत्य॒र्थः॥११॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[३]

अक्षि॑दुःखोत्थि॑तस्यै॒व। वि॒प्रस॑न्ने क॒नीनि॑के। आ॒ङ्गे चा॒द्र॒णं ना॒स्ति। ऋ॒भूणां॑
तन्नि॑बोध॑त। क॒नका॒भानि॑ वासा॒सि। अ॒हता॑नि नि॒बोध॑त। अन्न॑मश्री॑तं
मृ॒ज्मीत॑। अ॒हं वो जी॒वन॑प्रदः। ए॒ता वा॒चः प्र॑युज्यन्ते। श॒रद्य॑त्रोप॒दृश्य॑ते॥१२॥

अभि॑धून्वन्तोऽभि॑घ्नन्त इ॒व। वा॒तव॑न्तो म॒रुद्ग॑णाः। अमु॑तो जेतुमिषुमु॑खमि॒व।
सन्न॑द्धाः सह द॑दृशे॒ ह। अप॑ध्वस्तेर्वस्ति॒वर्णै॑रि॒व। वि॒शि॒खासः॑ क॒पर्दि॑नः।
अ॒क्रुद्ध॑स्य यो॒त्स्य॑मान॒स्य। क्रुद्ध॑स्यै॒व लोहि॑नी। हे॒मत॑श्चक्षु॑षी वि॒द्यात्।
अ॒क्ष्णयोः॑ क्षि॒प॒णो॒रि॒व॥१३॥

दुर्भि॑क्षं दे॒वलो॑केषु। म॒नूना॑मु॒दकं॑ गृ॒हे। ए॒ता वा॒चः प्र॑वदन्तीः। वैद्यु॑तो॑ यान्ति॒
शैशि॑रीः। ता अ॒ग्निः प॑र्वमना॒ अन्वै॑क्षत। इ॒ह जी॑विका॒मप॑रिपश्यन्। तस्यै॒षा
भ॑वति। इ॒हेह॑वः स्व॒तप॑सः। म॒रुतः॑ सूर्य॒त्वचः॑। श॒र्म स॑प्र॒था आ॑वृ॒णे॥१४॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[४]

अ॒ति॒ता॒म्राणि॑ वासा॒सि। अ॒ष्टि॒वज्रि॑श॒त॒घ्निं॑ च। वि॒श्वे दे॒वा वि॑प्र॒ह॒रन्ति॑।
अ॒ग्नि॒जि॒ह्वा अ॒सश्च॑त। नै॒व दे॒वो न॑ म॒र्त्यः। न राजा व॑रु॒णो वि॑भुः। ना॒ग्निर्ने॒न्द्रो
न प॑र्वमा॒नः। मा॒तृक्क॑च्च॒न वि॑द्यते। दि॒व्यस्यै॒का ध॑नु॒रार्तिः॑। पृ॒थि॒व्याम॑प॒रा
श्रि॒ता॥१५॥

तस्येन्द्रो॑ व॒घ्निरू॒पेण॑। ध॒नु॒र्ज्या॑म॒छिन॑त्स्वय॒म्। तदि॑न्द्र॒धनु॑रित्य॒ज्यम्॥

अ॒भ्रव॑र्णेषु चक्षते। एतदेव शंयोर्बा॒र्हस्प॑त्यस्य। एतद्रु॑द्रस्य धनुः। रु॒द्रस्य॑ त्वेव धनु॑रार्निः। शिर॒ उत्पि॑पेष। स प्र॑व॒र्ग्योऽभ॑वत्। तस्मा॒द्यः सप्र॑व॒र्ग्येण॑ य॒ज्ञेन॑ यजते। रु॒द्रस्य॑ स शिरः॒ प्रति॑दधाति। नैन॑ रु॒द्र आरु॑को भवति। य ए॒वं वेद॑॥१६॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[५]

अ॒त्यूर्ध्वाक्षोऽति॑रश्वात्। शिशि॑रः प्र॒दृश्य॑ते। नैव रूपं न॑ वासा॒सि। न चक्षुः॑ प्रति॒दृश्य॑ते। अ॒न्योन्यं॑ तु न॑ हि॒ऽस्मा॑तः। स॒तस्त॑दे॒वलक्ष॑णम्। लो॒हितोऽक्षि॑ण शार्॒शीर्णिः॑। सूर्य॑स्योदय॒नं प्र॑ति। त्वं करो॑षि न्यञ्ज॒लिकाम्। त्वं करो॑षि नि॒जानु॑काम्॥१७॥

निजानुका मे॑ न्यञ्ज॒लिका। अमी॑ वाचमुपास॑तामिति। तस्मै॑ सर्व ऋ॒तवो॑ नमन्ते। मर्या॑दाकरत्वात्प्र॑पुरो॒धाम्। ब्रा॒ह्मणं॑ आप्रो॒ति। य ए॒वं वेद॑। स खलु॑ संव॒त्सर॑ एतैः से॒नानी॑भिः स॒ह। इन्द्रा॑य सर्वा॒न्कामा॑न॒भिवृ॑ति। स द्र॒प्सः। तस्यै॒षा भव॑ति॥१८॥

अव॑द्रप्सो अ॒शुम॑तीमतिष्ठत्। इ॒यानः॑ कृ॒ष्णो द॑शभिः स॒हस्रैः॑। आव॑र्तमिन्द्रः श॒च्या ध॑मन्तम्। उप॒स्रुहि॑ तं नृम॑णामथ॒द्रामि॑ति। एत॑यैवेन्द्रः स॒लावृ॑क्या स॒ह। असुरा॑न् प॒रिवृ॑श्चति। पृथि॑व्य॒शुम॑ती। ताम॒न्वव॑स्थितः संव॒त्सरो॑ दि॒वं च॑। नैव॑ विदुषाऽऽचा॒र्यान्ते॒वासि॑नौ। अ॒न्योन्य॑स्मै द्रु॒ह्याता॑म्। यो द्रु॒ह्यति॑ भ्र॒श्यते॑ स्व॒र्गालो॑कात्। इत्यु॑तुमण्ड॒लानि॑। सूर्य॑मण्ड॒लान्या॒ख्यायि॑काः। अत ऊ॒र्ध्वं संनि॑र्वचनाः॥१९॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[६]

आरोगो भ्राजः पटरः पतङ्गः। स्वर्णरो ज्योतिषीमान् विभासः। ते अस्मै सर्वे दिवमातपन्ति। ऊर्जं दुहाना अनपस्फुरन्त इति। कश्यपोऽष्टमः। स महामेरुं न जहाति। तस्यैषा भवति। यत्ते शिल्पं कश्यप रोचनावत्। इन्द्रियावत्पुष्कलं चित्रमानु। यस्मिन्सूर्या अर्पिताः सप्त साकम्॥२०॥

तस्मिन् राजानमधिविश्रयेममिति। ते अस्मै सर्वे कश्यपाज्यो-
तिर्लभन्ते। तान्थसोमः कश्यपादधिनिर्धमति। भस्ताकर्मकृदिवैवम्। प्राणो
जीवानीन्द्रियजीवानि। सप्त शीर्षण्याः प्राणाः। सूर्या इत्याचार्याः।
अपश्यमहमेतान्थसप्त सूर्यानि। पञ्चकर्णो वात्स्यायनः। सप्तकर्णश्च
प्लाक्षिः॥२१॥

आनुश्रविक एव नौ कश्यप इति। उभौ वेदयिते। न हि शेकुमिव
महामेरुं गन्तुम्। अपश्यमहमेथ्सूर्यमण्डलं परिवर्तमानम्। गार्ग्यः प्राणत्रातः।
गच्छन्त महामेरुम्। एकं चाजहतम्। भ्राजपटरपतङ्गा निहने। तिष्ठन्नातपन्ति।
तस्मादिह तत्रितपाः॥२२॥

अमुत्रेतरे। तस्मादिहातत्रितपाः। तेषामेषा भवति। सप्त सूर्या
दिवमनुप्रविष्टाः। तानुन्वेति पृथिभिर्दक्षिणावान्। ते अस्मै सर्वे घृतमातपन्ति।
ऊर्जं दुहाना अनपस्फुरन्त इति। सप्तर्त्विजः सूर्या इत्याचार्याः। तेषामेषा
भवति। सप्त दिशो नानासूर्याः॥२३॥

सप्त होतार ऋत्विजः। देवा आदित्या ये सप्त। तेभिः सोमाभी रक्षण
इति। तदप्याम्नायः। दिग्भ्राज ऋतून् करोति। एतयैवावृता सहस्रसूर्यताया
इति वैशम्पायनः। तस्यैषा भवति। यद्वावं इन्द्र ते शतं शतं भूमीः। उतस्युः।
नत्वा वज्रिन्सहस्रं सूर्याः॥२४॥

अनु न जातमष्ट रोदसी इति। नानालिङ्गत्वादृतूनां नानासूर्यत्वम्।
अष्टौ तु व्यवसिता इति। सूर्यमण्डलान्यष्टात ऊर्ध्वम्। तेषामेषा भवति।

चित्रं देवानामुदगादनीकम्। चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः। आऽप्रा द्यावापृथिवी
अन्तरिक्षम्। सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्चेति॥२५॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[७]

क्वेदमभ्रं निविशते। कायः संवत्सरो मिथः। काहः केयं देव रात्री। क
मासा ऋतवः श्रिताः। अर्धमासा मुहूर्ताः। निमेषास्त्रुटिभिः सह। केमा आपो
निविशन्ते। यदीतो यान्ति सम्प्रति। काला अप्सु निविशन्ते। आपः सूर्ये
समाहिताः॥२६॥

अभ्राण्यपः प्रपद्यन्ते। विद्युत्सूर्ये समाहिता। अनवर्णे इमे भूमी। इयं चा-
ऽसौ च रोदसी। किंस्विदत्रान्तरा भूतम्। येनेमे विधृते उभे। विष्णुना विधृते
भूमी। इति वंत्सस्य वेदना। इरावती धेनुमती हि भूतम्। सूर्यवसिनी मनुषे
दशस्यै॥२७॥

व्यष्टभ्राद्रोदसी विष्णवेते। दाधर्थ पृथिवीमभितो मयूखैः। किं तद्विष्णोर्बल-
माहुः। का दीप्तिः किं पुरायणम्। एको यद्धारयद्देवः। रेजती रोदसी उभे।
वाताद्विष्णोर्बलमाहुः। अक्षरादीप्तिरुच्यते। त्रिपदाधारयद्देवः। यद्विष्णोरेक-
मुत्तमम्॥२८॥

अग्नयो वायवश्चैव। एतदस्य पुरायणम्। पृच्छामि त्वा परं मृत्युम्। अवमं
मध्यमश्चतुम्। लोकं च पुण्यपापानाम्। एतत्पृच्छामि सम्प्रति। अमुमाहुः परं
मृत्युम्। पवमानं तु मध्यमम्। अग्निरेवावमो मृत्युः। चन्द्रमाश्चतुरुच्यते॥२९॥

अनाभोगाः परं मृत्युम्। पापाः संयन्ति सर्वदा। आभोगास्त्वेवं संयन्ति।
यत्र पुण्यकृतो जनाः। ततो मध्यममायन्ति। चतुमग्निं च सम्प्रति। पृच्छामि

त्वां पापकृतः। यत्र यातयते यमः। त्वं नस्तद्ब्रह्मन् प्रब्रूहि। यदि वैत्थाऽसतो
गृहान्॥३०॥

कश्यपादुदिताः सूर्याः। पापान्निर्घ्नन्ति सर्वदा। रोदस्योन्तर्देशेषु।
तत्र न्यस्यन्ते वासवैः। तेऽशरीराः प्रपद्यन्ते। यथाऽपुण्यस्य कर्मणः।
अपाण्यपादकेशासः। तत्र तेऽयोनिजा जनाः। मृत्वा पुनर्मृत्युमापद्यन्ते।
अद्यमानाः स्वकर्मभिः॥३१॥

आशातिकाः क्रिमय इव। ततः पूयन्ते वासवैः। अपैतं मृत्युं जयति।
य एवं वेद। स खल्वैवं विद्वद्ब्रह्मणः। दीर्घश्रुत्तमो भवति। कश्यपस्यातिथिः
सिद्धगमनः सिद्धागमनः। तस्यैषा भवति। आयस्मिन्सप्त वासवाः। रोहन्ति
पूर्व्या रुहः॥३२॥

ऋषिर्ह दीर्घश्रुत्तमः। इन्द्रस्य घर्मो अतिथिरिति। कश्यपः पश्यको
भवति। यथ्सर्वं परिपश्यतीति सौक्ष्म्यात्। अथाग्नेरष्टपुरुषस्य। तस्यैषा
भवति। अग्ने नयं सुपथा राये अस्मान्। विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनः। भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेमेति॥३३॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[८]

अग्निश्च जातवेदाश्च। सहोजा अजिराप्रभुः। वैश्वानरो नर्यापाश्च।
पङ्क्तिराधाश्च सप्तमः। विसर्पेवाऽष्टमोऽग्नीनाम्। एतेऽष्टौ वसवः, क्षिता इति।
यथर्त्वेवाग्नेरर्चिर्वर्णविशेषाः। नीलार्चिश्च पीतकार्चिश्चेति। अथ वायोरेकादश-
पुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य। प्रभ्राजमाना व्यवदाताः॥३४॥

याश्च वासुकिवैद्युताः। रजताः परुषाः श्यामाः। कपिला अतिलोहिताः।
ऊर्ध्वा अवपतन्ताश्च। वैद्युत इत्येकादश। नैनं वैद्युतो हिनस्ति। य एवं वेद।

स होवाच व्यासः पाराशर्यः। विद्युद्वधमेवाहं मृत्युमैच्छमिति। न त्वकामं
हन्ति॥ ३५॥

य एवं वेद। अथ गन्धर्वगणाः। स्वानभ्राट्। अङ्घारिर्बम्भारिः। हस्तः
सुहस्तः। कृशानुर्विश्वावसुः। मूर्धन्वान्थसूर्यवर्चाः। कृतिरित्येकादश गन्धर्व-
गणाः। देवाश्च महादेवाः। रश्मयश्च देवा गरगिरः॥ ३६॥

नैनं गरो हिनस्ति। य एवं वेद। गौरी मिमाय सलिलानि तक्षती।
एकपदी द्विपदी सा चतुष्पदी। अष्टापदी नवपदी बभ्रुवृषी। सहस्राक्षरा परमे
व्योमन्निति। वाचो विशेषणम्। अथ निगदव्याख्याताः। ताननुक्रमिष्यामः।
वराहवः स्वतपसः॥ ३७॥

विद्युन्महसो धूपयः। श्वापयो गृहमेधाश्चेत्येते। ये चेमेऽशिमिविद्विषः।
पर्जन्याः सप्त पृथिवीमभिवर्षन्ति। वृष्टिभिरिति। एतयैव विभक्तिर्विपरीताः।
सप्तभिर्वा तैरुदीरिताः। अमूल्लोकानभिवर्षन्ति। तेषामेषा भवति। समानमेत-
दुदकम्॥ ३८॥

उच्चैत्यवचाहभिः। भूमिं पर्जन्या जिन्वन्ति। दिवं जिन्वन्त्यग्रय
इति। यदक्षरं भूतकृतम्। विश्वे देवा उपासन्ते। महर्षिमस्य गोप्तारम्।
जमदग्निमकुर्वत। जमदग्निराप्यायते। छन्दोभिश्चतुरुत्तरैः। राज्ञः सोमस्य
तृप्तासः॥ ३९॥

ब्रह्मणा वीर्यावता। शिवा नः प्रदिशो दिशः। तच्छुं योरावृणीमहे। गातुं
यज्ञाय। गातुं यज्ञपतये। दैवी स्वस्तिरस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं
जिगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदे। शं चतुष्पदे। सोमपा (३) असोमपा
(३) इति निगदव्याख्याताः॥ ४०॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[९]

सहस्रवृद्धियं भूमिः। परं व्योम सहस्रवृत्। अश्विनां भुज्यूनासत्या।
विश्वस्यं जगत्स्पती। जाया भूमिः पतिव्योम। मिथुनन्ता अतुर्यथुः। पुत्रो
बृहस्पती रुद्रः। सरमा इति स्त्रीपुमम्। शुक्रं वामन्यद्यजतं वामन्यत्।
विषुरूपे अहनी द्यौरिव स्थः॥४१॥

विश्वा हि माया अवन्थः स्वधावन्तौ। भद्रा वा पूषणाविह रातिरस्तु।
वासात्यौ चित्रौ जगतो निधानौ। द्यावाभूमी चरथः स२ सखायौ।
तावश्विनां रासभाश्वा हवं मे। शुभस्पती आगत२ सूर्यया सह। त्युग्रोह
भुज्युमश्विनोदमेघे। रयिं न कश्चिन्ममृवां (२) अवाहाः। तमूहथुनौभिरात्मन्-
वतीभिः। अन्तरिक्षप्रुङ्गिरपौदकाभिः॥४२॥

तिस्रः, क्षपस्त्रिरहातिव्रजद्विः। नासत्या भुज्युमूहथुः पतङ्गैः। समुद्रस्य
धन्वन्त्रार्द्रस्य पारे। त्रिभीरथैः शतपद्विः षडश्वैः। सवितारं वितन्वन्तम्।
अनुबध्नाति शाम्बरः। आपपूरषम्बरश्चैव। सवितारेपसोऽभवत्। त्य२ सुतुप्तं
विदित्वैव। बहुसोम गिरं वंशी॥४३॥

अन्वेति तुग्रो वक्रियान्तम्। आयसूयान्थसोमंतृप्सुषु। स सङ्ग्राम-
स्तमोद्योऽत्योतः। वाचो गाः पिपाति तत्। स तद्गोभिः स्तवाऽत्येत्यन्ये।
रक्षसानन्विताश्च ये। अन्वेति परिवृत्याऽस्तः। एवमेतौ स्थौ अश्विना। ते एते
द्युः पृथिव्योः। अहरहर्गर्भं दधाथे॥४४॥

तयोरेतौ वथ्सावहोरात्रे। पृथिव्या अहः। दिवो रात्रिः। ता अविंसृष्टौ।
दम्पती एव भवतः। तयोरेतौ वथ्सौ। अग्निश्चाऽऽदित्यश्च। रात्रेर्वथ्सः। श्वेत
आदित्यः। अहोऽग्निः॥४५॥

ताम्रो अरुणः। ता अविंसृष्टौ। दम्पती एव भवतः। तयोरेतौ वथ्सौ। वृत्रश्च

वैद्युतश्च। अग्नेर्वृत्रः। वैद्युतं आदित्यस्य। ता अविंसृष्टौ। दम्पती एव भवतः।
तयोरेतौ वृथ्सौ॥४६॥

उष्मा च नीहारश्च। वृत्रस्योष्मा। वैद्युतस्य नीहारः। तौ तावेव प्रतिपद्येते।
सेयं रात्री गर्भिणी पुत्रेण संवसति। तस्या वा एतदुल्बणम्। यद्रात्रौ रश्मयः।
यथा गोर्गर्भिण्या उल्बणम्। एवमेतस्या उल्बणम्। प्रजयिष्णुः प्रजया च
पशुभिश्च भवति। य एवं वेद। एतमुद्यन्तमपियन्तं चेति। आदित्यः पुण्यस्य
वृथ्सः। अथ पवित्राङ्गिरसः॥४७॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१०]

पवित्रवन्तः परिवाजुमासते। पितृषां प्रलो अभिरक्षति व्रतम्। महः
संमुद्रं वरुणस्तिरोदधे। धीरा इच्छेकुर्धरुणेष्वारभम्। पवित्रं ते विततं
ब्रह्मणस्पते। प्रभुर्गात्राणि पर्येषिविश्वतः। अतप्ततनूनं तदामो अंश्रुते। श्रुतास
इद्वहन्तस्तत्समाशत। ब्रह्मा देवानाम्। असतः सद्ये ततक्षुः॥४८॥

ऋषयः सप्तात्रिंश्च यत्। सर्वेऽत्रयो अंगस्त्यश्च। नक्षत्रैः शङ्कुतोऽवसन्।
अथ सवितुः श्यावाश्वस्याऽवर्तिकामस्य। अमी य ऋक्षा निहितास उच्चा।
नक्तं ददृशे कुहचिद्विवेयुः। अदब्धानि वरुणस्य व्रतानि। विचाकशच्चन्द्रमा
नक्षत्रमेति। तथ्संवितुर्वरेण्यम्। भर्गो देवस्य धीमहि॥४९॥

धियो यो नः प्रचोदयात्। तथ्संवितुर्वृणीमहे। वयं देवस्य भोजनम्। श्रेष्ठं
सर्वधातमम्। तुरं भर्गस्य धीमहि। अपांगूहत सविता तृमीन्। सर्वाँन्दिवो
अन्धसः। नक्तं तान्यभवनृशे। अस्थ्यस्त्रा सम्भविष्यामः। नाम नामैव नाम
मै॥५०॥

नपु॑सं॒कं पु॒माऽ॒स्यस्मि॑ । स्थाव॑रोऽस्म्यथ॒ जङ्ग॑मः । य॒जेऽय॑क्षि॒ यष्टा॑हे
च । मया॑ भू॒तान्य॑यक्षत । प॒शवो॑ मम॑ भू॒तानि॑ । अनू॑बन्धोऽस्म्य॑हं वि॒भुः । स्त्रियः
स॒तीः । ता उ॑मे पु॒ंस आ॑हुः । पश्य॑दक्ष॒ण्वान्न॑विचै॒तद॒न्धः । क॒विर्यः॑ पु॒त्रः स
इ॒मा चि॑केत ॥ ५१ ॥

यस्ता वि॒जाना॑त्संवि॒तुः पि॒तास॑त् । अ॒न्यो म॑णिम॒विन्द॑त् । तम॑नङ्गुलि॒राव॑यत् ।
अ॒ग्नीवः॑ प्रत्य॑मुश्चत् । तमजि॑ह्वा अ॒सश्च॑त । ऊ॒र्ध्वमू॑लम॒वाक्छा॑खम् । वृ॒क्षं यो
वेद॑ सम्प्र॒ति । न स जा॑तु ज॒नः श्रद्द॑ध्यात् । मृ॒त्युर्मा॑ मा॒र्यादि॑तिः । ह॒सित॑
रु॒दितं॑ गी॒तम् ॥ ५२ ॥

वीणा॑पणव॒लासि॑तम् । मृ॒तं जी॒वं च॑ यत्किञ्चित् । अ॒ङ्गानि॑ स्ने॒व वि॒द्धि॑ तत् ।
अतृ॑ष्य॒स्तृष्य॑ध्यायत् । अ॒स्माज्जा॒ता मे॑ मि॒थू च॑रन् । पु॒त्रो निर्ऋ॑त्या॒ वैदे॑हः ।
अ॒चेता॑ यश्च॒ चेत॑नः । स॒ तं म॑णिम॒विन्द॑त् । सोऽन॑ङ्गुलि॒राव॑यत् । सोऽ॒ग्नीवः॑
प्रत्य॑मुश्चत् ॥ ५३ ॥

सोऽजि॑ह्वो अ॒सश्च॑त । नैत॑मृषिं विदित्वा न॒गरं प्र॑विशेत् । यदि॑ प्र॒विशे॑त् ।
मि॒थौ च॑रित्वा प्र॒विशे॑त् । तथ्स॑म्भ॒वस्य॑ व्र॒तम् । आ॒तम॑ग्रे र॒थं ति॑ष्ठ ।
एका॑श्वमेक॒योज॑नम् । एक॑चक्र॒मेक॑धुरम् । वा॒तघ्नो॑जि॒गतिं॑ वि॒भो । न रि॒ष्यति॑ न
व्य॒थते॑ ॥ ५४ ॥

ना॒स्याक्षो॑ यातु स॒ज्जति॑ । यच्चे॒तांन् रोहि॑ताऽश्वा॒ग्नेः । र॒थे यु॑क्त्वाऽधि॒तिष्ठ॑ति ।
एक॑या च दशभिश्च॑ स्वभू॒ते । द्वाभ्यामि॑ष्टये वि॒श॒त्या च॑ । तिसृ॑भिश्च वह॒से
त्रि॑श॒ता च॑ । नियु॒द्धिर्वा॒यवि॑ह ता॑ विमु॒ञ्च ॥ ५५ ॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः ।

ॐ नमो नारायणाय ॥

[११]

आत॑नुष्व॒ प्रत॑नुष्व । उ॒द्धमा॑ऽऽध॒म स॒न्धम॑ । आ॒दित्ये॑ चन्द्र॒वर्णा॑नाम् ।

गर्भमार्धेहि यः पुमान्। इतः सिक्तः सूर्यगतम्। चन्द्रमसे रसं कृधि। वारादं जनयाग्रेऽग्निम्। य एको रुद्र उच्यते। असङ्ख्याताः सहस्राणि। स्मर्यते न च दृश्यते॥५६॥

एवमेतं निबोधत। आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिः। याहि मयूररोमभिः। मा त्वा केचिन्नियेमुरिन्न पाशिनः। दधन्वेव ता इहि। मा मन्द्रैरिन्द्र हरिभिः। यामि मयूररोमभिः। मा मा केचिन्नियेमुरिन्न पाशिनः। निधन्वेव तां (२) इमि। अणुभिश्च महद्भिश्च॥५७॥

निघृष्वैरसमायुतैः। कालैरहरित्वमापन्नैः। इन्द्राऽऽयाहि सहस्रयुक्। अग्निर्विभ्राष्टिवसनः। वायुः श्वेतसिकद्रुकः। संवत्सरो विषूवर्णैः। नित्यास्तेऽनुचरास्तव। सुब्रह्मण्योः सुब्रह्मण्योः सुब्रह्मण्योम्। इन्द्राऽऽगच्छ हरिव आगच्छ मैधातिथेः। मेष वृषणश्वस्य मेने॥५८॥

गौरावस्कन्दिन्नहल्यायै जार। कौशिकब्राह्मण गौतमब्रुवाण। अरुणाश्वा इहागताः। वसंवः पृथिविक्षितः। अष्टौदिग्वासंसोऽग्नयः। अग्निश्च जातवेदाश्चेत्येते। ताम्राश्वास्ताम्ररथाः। ताम्रवर्णास्तथाऽसिताः। दण्डहस्ताः खादग्दतः। इतो रुद्राः पराङ्गताः॥५९॥

उक्तः स्थानं प्रमाणं च पुर इत। बृहस्पतिश्च सविता च। विश्वरूपैरिहाऽऽगताम्। रथेनोदकवर्त्मना। अप्सुषा इति तद्वयोः। उक्तो वेषो वासाः सि च। कालावयवानामितः प्रतीच्या। वासात्या इत्यश्विनोः। कोऽन्तरिक्षे शब्दं करोतीति। वासिष्ठो रौहिणो मीमांसां चक्रे। तस्यैषा भवति। वाश्रेवं विद्युदिति। ब्रह्मण उदरणमसि। ब्रह्मण उदीरणमसि। ब्रह्मण आस्तरणमसि। ब्रह्मण उपस्तरणमसि॥६०॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[अपक्रामत गर्भिण्यः]

अष्टयोनीमष्टपुत्राम्। अष्टपत्नीमिमां महीम्। अहं वेद न मे मृत्युः। न चामृत्युरघाऽऽहरत्। अष्टयोन्यष्टपुत्रम्। अष्टपदिदमन्तरिक्षम्। अहं वेद न मे मृत्युः। न चामृत्युरघाऽऽहरत्। अष्टयोनीमष्टपुत्राम्। अष्टपत्नीममं दिवम्॥६१॥

अहं वेद न मे मृत्युः। न चामृत्युरघाऽऽहरत्। सुत्रामाणं महीम् षु। अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षम्। अदितिर्माता स पिता स पुत्रः। विश्वे देवा अदितिः पञ्चजनाः। अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम्। अष्टौ पुत्रासो अदितेः। ये जातास्तन्वः परि। देवां (२) उपप्रैत्सप्तभिः॥६२॥

परा मारुतान्दमास्यत्। सप्तभिः पुत्रैरदितिः। उपप्रैत्पूर्य्य युगम्। प्रजायै मृत्यवे तत्। परा मारुतान्दमाभरदिति। ताननुक्रमिष्यामः। मित्रश्च वरुणश्च। धाता चार्यमा च। अशश्च भगश्च। इन्द्रश्च विवस्वाश्चैत्येते। हिरण्यगर्भो ह॑सः शुचिषत्। ब्रह्मजज्ञानं तदित्पदमिति। गर्भः प्राजापत्यः। अथ पुरुषः सप्त पुरुषः॥६३॥

[यथास्थानं गर्भिण्यः]

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१३]

योऽसौ तपन्नुदेति। स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायोदेति। मा मे प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणानादायोदगाः। असौ योऽस्तमेति। स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायास्तमेति। मा मे प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणानादायास्तगाः। असौ य आपूर्यति। स सर्वेषां भूतानां प्राणैरापूर्यति॥६४॥

मा मे प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणैरापूरिष्ठाः। असौ योऽपक्षीयति।

स सर्वेषां भूतानां प्राणैरपक्षीयति। मा मै प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणैरपक्षेष्टाः। अमूनि नक्षत्राणि। सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च। मा मै प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणैरपप्रसृपत् मोत्सृपत्॥६५॥

इमे मासांश्चार्धमासाश्च। सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च। मा मै प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणैरपप्रसृपत् मोत्सृपत्। इम ऋतवः। सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च। मा मै प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणैरपप्रसृपत् मोत्सृपत्। अयं संवत्सरः। सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति चोत्सर्पति च॥६६॥

मा मै प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणैरपप्रसृपत् मोत्सृपत्। इदमहः। सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति चोत्सर्पति च। मा मै प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणैरपप्रसृपत् मोत्सृपत्। इयं रात्रिः। सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति चोत्सर्पति च। मा मै प्रजाया मा पशूनाम्। मा मम प्राणैरपप्रसृपत् मोत्सृपत्। ॐ भूर्भुवः स्वः। एतद्वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीद्वम्॥६७॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१४]

अथाऽऽदित्यस्याष्टपुरुषस्य। वसूनामादित्यानां स्थाने स्वतेजसा भानि। रुद्राणामादित्यानां स्थाने स्वतेजसा भानि। आदित्यानामादित्यानां स्थाने स्वतेजसा भानि। सतां सत्यानाम्। आदित्यानां स्थाने स्वतेजसा भानि। अभिधून्वतामभिघ्नताम्। वातवतां मरुताम्। आदित्यानां स्थाने स्वतेजसा भानि। ऋभूणामादित्यानां स्थाने स्वतेजसा भानि। विश्वेषां देवानाम्। आदित्यानां स्थाने स्वतेजसा भानि। संवत्सरस्य सवितुः। आदित्यस्य

स्थाने स्वतेजसा भानि। ॐ भूर्भुवः स्वः। रश्मयो वो मिथुनं मा नो मिथुनं
रीद्वम्॥६८॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१५]

आरोगस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। भ्राजस्य स्थाने स्वतेजसा भानि।
पटरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। पतङ्गस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। स्वर्णरस्य
स्थाने स्वतेजसा भानि। ज्योतिषीमतस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। विभासस्य
स्थाने स्वतेजसा भानि। कश्यपस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। ॐ भूर्भुवः स्वः।
आपो वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीद्वम्॥६९॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१६]

अथ वायोरेकादशपुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य। प्रभ्राजमानानां रुद्राणां
स्थाने स्वतेजसा भानि। व्यवदातानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि।
वासुकिवैद्युतानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि। रजतानां रुद्राणां
स्थाने स्वतेजसा भानि। परुषाणां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि।
श्यामानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि। कपिलानां रुद्राणां स्थाने
स्वतेजसा भानि। अतिलोहितानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि।
ऊर्ध्वानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि॥७०॥

अवपतन्तानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि। वैद्युतानां रुद्राणां
स्थाने स्वतेजसा भानि। प्रभ्राजमानीनां रुद्राणीनां स्थाने स्वतेजसा भानि।
व्यवदातीनां रुद्राणीनां स्थाने स्वतेजसा भानि। वासुकिवैद्युतीनां
रुद्राणीनां स्थाने स्वतेजसा भानि। रजतानां रुद्राणीनां स्थाने
स्वतेजसा भानि। परुषाणां रुद्राणीनां स्थाने स्वतेजसा भानि।

श्यामानाः रुद्राणीनाः स्थाने स्वतेजसा भानि। कपिलानाः रुद्राणीनाः स्थाने स्वतेजसा भानि। अतिलोहितीनाः रुद्राणीनाः स्थाने स्वतेजसा भानि। ऊर्ध्वानाः रुद्राणीनाः स्थाने स्वतेजसा भानि। अवपतन्तीनाः रुद्राणीनाः स्थाने स्वतेजसा भानि। वैद्युतीनाः रुद्राणीनाः स्थाने स्वतेजसा भानि। ॐ भूर्भुवः स्वः। रूपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीद्वम्॥७१॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१७]

अथाग्नेरष्टपुरुषस्य। अग्नेः पूर्वदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। जातवेदस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। सहोजसो दक्षिणदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। अजिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। वैश्वानरस्यापरदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। पङ्क्तिराधस उदग्दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि। ॐ भूर्भुवः स्वः। दिशो वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीद्वम्॥७२॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१८]

दक्षिणपूर्वस्यां दिशि विसर्पी नरकः। तस्मान्नः परिपाहि। दक्षिणापरस्यां दिश्यविसर्पी नरकः। तस्मान्नः परिपाहि। उत्तरपूर्वस्यां दिशि विषादी नरकः। तस्मान्नः परिपाहि। उत्तरापरस्यां दिश्यविषादी नरकः। तस्मान्नः परिपाहि। आ यस्मिन्सप्त वासवा इन्द्रियाणि शतक्रतवित्येते॥७३॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[१९]

इन्द्रघोषा वो वसुभिः पुरस्तादुपदधताम्। मनोजवसो वः पितृभिर्दक्षिणत
उपदधताम्। प्रचेता वो रुद्रैः पश्चादुपदधताम्। विश्वकर्मा व आदित्यैरुत्तरत
उपदधताम्। त्वष्टा वो रूपैरुपरिष्ठादुपदधताम्। संज्ञानं वः पश्चादिति।
आदित्यः सर्वोऽग्निः पृथिव्याम्। वायुरन्तरिक्षे। सूर्यो दिवि। चन्द्रमा दिक्षु।
नक्षत्राणि स्वलोके। एवा ह्येवा। एवा ह्यग्ने। एवा हि वायो। एवा हीन्द्र। एवा
हि पूषन्। एवा हि देवाः॥७४॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२०]

आपमापामपः सर्वाः। अस्मादस्मादितोऽमुतः। अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च।
सह संश्वस्करर्द्धिया। वाय्वश्वा रश्मिपतयः। मरीच्यात्मानो अद्रुहः।
देवीर्भुवनसूवरीः। पुत्रवत्वाय मे सुत। महानाग्नीर्महामानाः। महसो महसः
स्वः॥७५॥

देवीः पर्जन्यसूवरीः। पुत्रवत्वाय मे सुत। अपाश्र्युष्णिमपा रक्षः।
अपाश्र्युष्णिमपा रघम। अपाघ्नमपंचावर्तिम। अपदेवीरितो हित।
वज्रं देवीरजीताश्च। भुवनं देवसूवरीः। आदित्यानदितिं देवीम्।
योनिर्नोर्ध्वमुदीषत॥७६॥

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः। भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः। स्थिरैरङ्गैस्तुष्टु-
वाꣳसस्तनूभिः। व्यशेम देवहितं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः।
स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो
बृहस्पतिर्दधातु। केतवो अरुणासश्च। ऋषयो वातरशनाः। प्रतिष्ठाꣳ शतधा
हि। समाहितासो सहस्रधायंसम्। शिवा नः शन्तमा भवन्तु। दिव्या आप
ओषधयः। सुमृडीका सरस्वति। मा ते व्योम सन्दृशि॥७७॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।
ॐ नमो नारायणाय॥

[२१]

योऽपां पुष्पं वेद। पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति। चन्द्रमा वा अपां पुष्पम्। पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति। य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। अग्निर्वा अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। योऽग्नेरायतनं वेद॥७८॥

आयतनवान् भवति। आपो वा अग्नेरायतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। वायुर्वा अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। यो वायोरायतनं वेद। आयतनवान् भवति॥७९॥

आपो वै वायोरायतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। असौ वै तपन्नपामायतनम्। आयतनवान् भवति। योऽमुष्य तपत आयतनं वेद। आयतनवान् भवति। आपो वा अमुष्य तपत आयतनम्॥८०॥

आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। चन्द्रमा वा अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। यश्चन्द्रमस आयतनं वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै चन्द्रमस आयतनम्। आयतनवान् भवति॥८१॥

य एवं वेद। योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। नक्षत्राणि वा अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। यो नक्षत्राणामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै नक्षत्राणामायतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद॥८२॥

योऽपामायतनं वेद। आयतनवान् भवति। पर्जन्यो वा अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। यः पर्जन्यस्याऽऽयतनं वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै पर्जन्यस्याऽऽयतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योऽपामायतनं

वेद॥८३॥

आयतनवान् भवति। संवत्सरो वा अपामायतनम्। आयतनवान् भवति। यः संवत्सरस्याऽऽयतनं वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै संवत्सरस्याऽऽयतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेद। प्रत्येव तिष्ठति॥८४॥

इमे वै लोका अप्सु प्रतिष्ठिताः। तदेषाऽभ्यनूक्ता। अपा९ रसमुदय९ सन्। सूर्ये शुक्र९ समाभृतम्। अपा९ रसस्य यो रसः। तं वो गृह्णाम्युत्तममिति। इमे वै लोका अपा९ रसः। तेऽमुष्मिन्नादित्ये समाभृताः। जानुदघ्नीमुत्तरवेदीं खात्वा। अपां पूरयित्वा गुल्फदघ्नम्॥८५॥

पुष्करपर्णैः पुष्करदण्डैः पुष्करैश्च स९स्तीर्य। तस्मिन्विहायसे। अग्निं प्रणीयोपसमाधाय। ब्रह्मवादिनो वदन्ति। कस्मात्प्रणीतेऽयमग्निश्चीयते। साप्रणीतेऽयमप्सु ह्ययं चीयते। असौ भुवनेऽप्यनाहिताग्निरेताः। तमभित एता अबीष्टका उपदधाति। अग्निहोत्रे दर्शपूर्णमासयोः। पशुबन्धे चातुर्मास्येषु॥८६॥

अथो आहुः। सर्वेषु यज्ञक्रतुष्विति। एतद्ध स्म वा आहुः शण्डिलाः। कमग्निं चिनुते। सत्रियमग्निं चिन्वानः। संवत्सरं प्रत्यक्षेण। कमग्निं चिनुते। सावित्रमग्निं चिन्वानः। अमुमादित्यं प्रत्यक्षेण। कमग्निं चिनुते॥८७॥

नाचिकेतमग्निं चिन्वानः। प्राणान्प्रत्यक्षेण। कमग्निं चिनुते। चातुरहोत्रियमग्निं चिन्वानः। ब्रह्मं प्रत्यक्षेण। कमग्निं चिनुते। वैश्वसृजमग्निं चिन्वानः। शरीरं प्रत्यक्षेण। कमग्निं चिनुते। उपानुवाक्यमाशुमग्निं चिन्वानः॥८८॥

इमाँल्लोकान्प्रत्यक्षेण। कमग्निं चिनुते। इममारुणकेतुकमग्निं चिन्वान इति। य एवासौ। इतश्चाऽमुतश्चाऽव्यतीपाती। तमिति। योऽग्नेर्मिथूया वेद। मिथुनवान्भवति। आपो वा अग्नेर्मिथूयाः। मिथुनवान्भवति। य एवं वेद॥८९॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।
ॐ नमो नारायणाय॥

[२२]

आपो वा इदमांसन्त्सलिलमेव। स प्रजापतिरेकः पुष्करपर्णे समभवत्।
तस्यान्तर्मनसि कामः समवर्तत। इदं सृजेयमिति। तस्माद्यत्पुरुषो मनसा-
ऽभिगच्छति। तद्वाचा वदति। तत्कर्मणा करोति। तदेषाऽभ्यनूक्ता। कामस्तदग्रे
समवर्तताधि। मनसो रेतः प्रथमं यदासीत्॥१०॥

सतो बन्धुमसंति निरविन्दन्। हृदि प्रतीष्या क्वयो मनीषेति।
उपैनन्तदुपनमति। यत्कामो भवति। य एवं वेद। स तपोऽतप्यत। स
तपस्तत्त्वा। शरीरमधूनुत। तस्य यन्मांसमासीत्। ततोऽरुणाः केतवो
वातरशना ऋषय उदतिष्ठन्॥११॥

ये नखाः। ते वैखानसाः। ये वालाः। ते वालखिल्याः। यो रसः। सोऽपाम्।
अन्तरतः कूर्मं भूतं सर्पन्तम्। तमब्रवीत्। मम वैत्वङ्मांसं। समभूत्॥१२॥

नेत्यब्रवीत्। पूर्वमेवाहमिहासमिति। तत्पुरुषस्य पुरुषत्वम्। स
सहस्रशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रपात्। भूत्वोदतिष्ठत्। तमब्रवीत्। त्वं वै
पूर्वं समभूः। त्वमिदं पूर्वं कुरुष्वेति। स इत आदायाऽऽपः॥१३॥

अञ्जलिनां पुरस्तादुपादधात्। एवा ह्येवेति। तत आदित्य उदतिष्ठत्। सा
प्राची दिक्। अथारुणः केतुर्दक्षिणत उपादधात्। एवा ह्यग्र इति। ततो वा
अग्निरुदतिष्ठत्। सा दक्षिणा दिक्। अथारुणः केतुः पश्चादुपादधात्। एवा हि
वायो इति॥१४॥

ततो वायुरुदतिष्ठत्। सा प्रतीची दिक्। अथारुणः केतुरुत्तरत उपादधात्।
एवा हीन्द्रेति। ततो वा इन्द्र उदतिष्ठत्। सोदीची दिक्। अथारुणः केतुर्मध्यं

उपादधात्। ए॒वा हि पू॒षन्नि॒ति। ततो॒ वै पू॒षोद॑तिष्ठत्। से॒यं दिक्॥१५॥

अथा॑रु॒णः के॒तुरु॑परि॒ष्टादु॑पादधात्। ए॒वा हि दे॒वा इति॑। ततो॒ दे॒वमनु॑ष्याः पि॒तरः। ग॒न्धर्वा॑प्सर॒सश्चो॑दतिष्ठन्। सो॒र्ध्वा दिक्। या वि॒प्रुषो॑ वि॒परा॑पतन्। ताभ्योऽसु॑रा रक्षा॑सि पि॒शाचा॑श्चोदतिष्ठन्। तस्मा॒त्ते परा॑भवन्। वि॒प्रुङ्क्षो॑ हि ते स॒म॒भवन्। तदे॒षाऽभ्य॑नू॒क्ता॥१६॥

आपो॑ ह॒ यद्ब्र॑ह्मती॒र्गर्भ॑मायन्। दक्षं॑ दधा॒ना ज॒नय॑न्तीः स्वय॑म्भुम्। तत॑ इ॒मेध्य॑सृ॒ज्यन्त॑ सर्गाः। अ॒द्ध्यो वा इ॒दं स॒म॒भूत्। तस्मा॑दि॒दं स॒र्वं ब्र॑ह्म स्वय॑म्भ्विति॑। तस्मा॑दि॒दं स॒र्वं शि॑थि॒लमि॒वाऽध्रु॑वमि॒वाभव॑त्। प्र॒जाप॑ति॒र्वाव तत्। आ॒त्मना॑ऽऽत्मानं॑ वि॒धाय॑। तदे॒वानु॑प्रावि॑शत्। तदे॒षाऽभ्य॑नू॒क्ता॥१७॥

वि॒धाय॑ लो॒कान् वि॒धाय॑ भू॒तानि॑। वि॒धाय॑ सर्वाः प्र॒दिशो॑ दि॒शश्च। प्र॒जाप॑तिः प्रथ॒म॒जा ऋ॒तस्य॑। आ॒त्मना॑ऽऽत्मानं॑म॒भि सं॑वि॒वेशे॑ति। स॒र्वमे॒वेद॑मा॒त्स्वा। स॒र्वम॑व॒रुद्धा॑। तदे॒वानु॑प्रवि॑शति। य ए॒वं वेद॑॥१८॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२३]

चतु॑ष्टय्य॒ आपो॑ गृ॒ह्णाति॑। च॒त्वारि॒ वा अ॒पां रू॒पाणि॑। मेघो॑ वि॒द्युत्। स्त॒नयि॑तुर्वृ॒ष्टिः। ता॒न्येवाव॑रुन्धे। आ॒तप॑ति॒ वर्ष्वा॑ गृ॒ह्णाति॑। ताः पु॒रस्ता॑दुप॑दधाति। ए॒ता वै ब्र॑ह्मवर्च॒स्या आपः॑। मु॒ख॒त ए॒व ब्र॑ह्मवर्च॒सम॑वरुन्धे। तस्मा॑न्मुख॒तो ब्र॑ह्मवर्च॒सित॑रः॥१९॥

कूप्या॑ गृ॒ह्णाति॑। ता दक्षि॑ण॒त उप॑दधाति। ए॒ता वै ते॑ज॒स्विनी॒रापः॑। तेज॑ ए॒वास्य॑ दक्षि॑णतो दधाति। तस्मा॑द्दक्षि॑णोऽर्ध॒स्तेज॒स्वित॑रः। स्था॒वरा॑ गृ॒ह्णाति॑। ताः प॒श्चादु॑प॑दधाति। प्र॒ति॑ष्ठिता॒ वै स्था॑व॒राः। प॒श्चादे॒व प्र॒ति॑तिष्ठति।

वहन्तीर्गृह्णाति॥१००॥

ता उत्तरत उपदधाति। ओजंसा वा एता वहन्तीरिवोद्गतीरिव
आकूजतीरिव धावन्तीः। ओजं एवास्योत्तरतो दधाति। तस्मादुत्तरोऽर्धं
ओजस्वितरः। सम्भार्या गृह्णाति। ता मध्य उपदधाति। इयं वै सम्भार्याः।
अस्यामेव प्रतितिष्ठति। पल्वल्या गृह्णाति। ता उपरिष्ठादुपादधाति॥१०१॥

असौ वै पल्व्याः। अमुष्यामेव प्रतितिष्ठति। दिक्षूपदधाति। दिक्षु
वा आपः। अन्नं वा आपः। अज्यो वा अन्नं जायते। यदेवाज्योऽन्नं
जायते। तदवरुन्धे। तं वा एतमरुणाः केतवो वातरशना ऋषयोऽचिन्वन्।
तस्मादारुणकेतुकः॥१०२॥

तदेषाऽभ्यनूक्ता। केतवो अरुणासश्च। ऋषयो वातरशनाः। प्रतिष्ठां
शतधा हि। समाहितासो सहस्रधायसमिति। शतशश्चैव सहस्रशश्च
प्रतितिष्ठति। य एतमग्निं चिनुते। य उचैनमेवं वेद॥१०३॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२४]

जानुदग्नीमुत्तरवेदीं खात्वा। अपां पूरयति। अपां सर्वत्वाय। पुष्करपर्णं
रुक्मं पुरुषमित्युपदधाति। तपो वै पुष्करपर्णम्। सत्यं रुक्मः। अमृतं पुरुषः।
एतावद्वा वांऽस्ति। यावदेतत्। यावदेवास्ति॥१०४॥

तदवरुन्धे। कूर्ममुपदधाति। अपामेव मेधमवरुन्धे। अथो स्वर्गस्य
लोकस्य समंष्ट्यै। आपमापामपः सर्वाः। अस्मादस्मादितोऽमुतः। अग्निर्वायुश्च
सूर्यश्च। सह संश्चस्करद्धिया इति। वाय्वश्चा रश्मिपतयः। लोकं पृणच्छिद्रं
पृण॥१०५॥

यास्तिस्त्रः परमजाः। इन्द्रघोषा वो वसुभिरेवाह्येवेति। पञ्चचितयं

उप॑दधाति। पाङ्क्तोऽग्निः। यावा॑ने॒वाग्निः। तं चि॑नुते। लो॒कं पृ॑णया द्वितीया॒मुप॑-
दधाति। पञ्च॑ पदा॒ वै वि॑राट्। तस्या॒ वा इ॒यं पादः॑। अन्तरि॑क्षं पादः। द्यौः
पादः। दिशः॑ पादः। प॒रोर॑जाः पादः। वि॒राज्ये॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति। य ए॒तम॒ग्निं
चि॑नुते। य उ॒चैनमे॒वं वेद॑॥१०६॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२५]

अ॒ग्निं प्र॒णीयो॑पसमा॒धाय॑। तम॒भित॑ ए॒ता अ॒बीष्ट॑का॒ उप॑दधाति। अ॒ग्निहो॑त्रे
दर्श॑पूर्णमा॒सयोः॑। प॒शुब॒न्धे चा॑तुर्मा॒स्येषु॑। अथो॑ आहुः। सर्वेषु॑ यज्ञ॒क्रतु॑ष्विति।
अथ॑ ह स्माहारु॒णः स्वा॑य॒म्भुवः॑। सा॒वि॒त्रः सर्वो॑ऽग्निरित्यन॑नुषङ्गं मन्यामहे।
नाना॒ वा ए॒तेषां॑ वी॒र्या॑णि। कम॒ग्निं चि॑नुते॥१०७॥

स॒त्रि॒यम॒ग्निं चि॑न्वानः। कम॒ग्निं चि॑नुते। सा॒वि॒त्रम॒ग्निं चि॑न्वानः। कम॒ग्निं
चि॑नुते। ना॒चि॒के॒तम॒ग्निं चि॑न्वानः। कम॒ग्निं चि॑नुते। चा॒तुर्हो॒त्रि॒यम॒ग्निं चि॑न्वानः।
कम॒ग्निं चि॑नुते। वै॒श्वसृ॒जम॒ग्निं चि॑न्वानः। कम॒ग्निं चि॑नुते॥१०८॥

उ॒पा॒नु॒वा॒क्य॑मा॒शुम॒ग्निं चि॑न्वानः। कम॒ग्निं चि॑नुते। इ॒ममा॑रुणकेतुकम॒ग्निं
चि॑न्वान इति। वृषा॒ वा अ॒ग्निः। वृषा॑णो॒ सः स्फा॑लयेत्। ह॒न्येता॑स्य य॒ज्ञः।
तस्मा॑न्नानुष॒ज्यः। सो॒त्तर॑वेदिषु॑ ऋ॒तुषु॑ चिन्वीत। उ॒त्तर॑वेद्यां ह्य॒ग्निश्ची॑यते।
प्र॒जाका॑मश्चिन्वीत॥१०९॥

प्रा॒जा॒प॒त्यो वा ए॒षोऽग्निः॑। प्रा॒जा॒प॒त्याः प्र॒जाः। प्र॒जावा॑न् भवति। य ए॒वं
वेद॑। प॒शुका॑मश्चिन्वीत। सं॒ज्ञानं॑ वा ए॒तत् प॑शूनाम्। यदापः॑। प॒शूनामे॒व सं॒ज्ञाने॑-
ऽग्निं चि॑नुते। प॒शुमान् भ॑वति। य ए॒वं वेद॑॥११०॥

वृष्टि॑कामश्चिन्वीत। आपो॒ वै वृष्टिः॑। प॒र्जन्यो॒ वर॑षु॒को भ॑वति। य ए॒वं वेद॑।
आ॒म॒या॒वी चि॑न्वीत। आपो॒ वै भे॑ष॒जम्। भे॑ष॒जमे॒वास्मै॑ करोति। सर्व॑मायुरेति।

अभिचरंश्चिन्वीत। वज्रो वा आपः॥१११॥

वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्रहरति। स्तृणुत एनम्। तेजस्कामो यशस्कामः। ब्रह्मवर्चसकामः स्वर्गकामश्चिन्वीत। एतावद्वा वांऽस्ति। यावदेतत्। यावदेवास्ति। तदवरुन्धे। तस्यैतद्वृतम्। वर्षति न धावेत्॥११२॥

अमृतं वा आपः। अमृतस्यानन्तरित्यै। नाप्सु मूत्रपुरीषं कुर्यात्। न निष्ठीवेत्। न विवसनः स्नायात्। गुह्यो वा एषोऽग्निः। एतस्याग्नेरनन्तिदाहाय। न पुष्करपर्णानि हिरण्यं वाऽधितिष्ठेत्। एतस्याग्नेरनभ्यारोहाय। न कूर्मस्याश्रीयात्। नोदकस्याघातुकान्येनमोदकानि भवन्ति। अघातुका आपः। य एतमग्निं चिनुते। य उचैनमेवं वेद॥११३॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२६]

इमानुकं भुवना सीषधेम। इन्द्रश्च विश्वे च देवाः। यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां च। आदित्यैरिन्द्रः सह सीषधातु। आदित्यैरिन्द्रः सगणो मरुद्भिः। अस्माकं भूत्वविता तनूनाम्। आप्लवस्व प्रप्लवस्व। आण्डीभवज मा मुहुः। सुखादीन्दुःखनिधनाम्। प्रतिमुञ्चस्व स्वां पुरम्॥११४॥

मरीचयः स्वायम्भुवाः। ये शरीराण्यंकल्पयन्। ते ते देहं कल्पयन्तु। मा च ते ख्यास्मं तीरिषत्। उत्तिष्ठत् मा स्वप्त। अग्निमिच्छध्वं भारताः। राज्ञः सोमस्य तृप्तासः। सूर्येण सयुजौषसः। युवां सुवासाः। अष्टाचक्रा नवद्वारा॥११५॥

देवानां पूरयोध्या। तस्यां हिरण्मयः कोशः। स्वर्गो लोको ज्योतिषाऽऽवृतः। यो वै तां ब्रह्मणो वेद। अमृतेनाऽऽवृतां पुरीम्। तस्मै ब्रह्म च ब्रह्मा च। आयुः कीर्तिं प्रजां ददुः। विभ्राजमानां हरिणीम्। यशसां सम्प्रीवृताम्। पुरं हिरण्मयीं ब्रह्मा॥११६॥

विवेशाऽपराजिता। पराडेत्यज्यामयी। पराडेत्यनाशकी। इह चांमुत्र
चान्वेति। विद्वान्देवासुरानुभयान्। यत्कुमारी मन्द्रयते। यद्योषिद्यत्पतिव्रता।
अरिष्टं यत्किं च क्रियते। अग्निस्तदनुवेधति। अश्रुतांसः श्रुतासश्च॥११७॥

यज्वानो येऽप्ययज्वनः। स्वर्यन्तो नापैक्षन्ते। इन्द्रमग्निं च ये विदुः।
सिकता इव संयन्ति। रश्मिभिः समुदीरिताः। अस्माल्लोकादमुष्माच्च।
ऋषिभिरदात्पृश्निभिः। अपेत वीत वि च सर्पतातः। येऽत्र स्थ पुराणा ये च
नूतनाः। अहोभिरद्विरक्तुभिर्व्यक्तम्॥११८॥

यमो ददात्ववसानमस्मै। नृ मुणन्तु नृपात्वयः। अकृष्टा ये च कृष्टजाः।
कुमारीषु कनीनीषु। जारिणीषु च ये हिताः। रेतः पीता आण्डपीताः।
अङ्गारेषु च ये हुताः। उभयान् पुत्रपौत्रकान्। युवेऽहं यमराजगान्। शतमिन्नु
शरदः॥११९॥

अदो यद्वह्नं विलबम्। पितृणां च यमस्य च। वरुणस्याश्विनोरग्नेः। मरुतां
च विहायसाम्। कामप्रयवणं मे अस्तु। स ह्येवास्मिं सुनातनः। इति नाको
ब्रह्मिश्रवो रायो धनम्। पुत्रानापो देवीरिहाऽऽहितः॥१२०॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२७]

विशीर्ष्णीं गृध्रशीर्ष्णीं च। अपेतो निर्ऋतिः हथः। परिबाधः श्वेतकुक्षम्।
निजङ्घः शबलोदरम्। स तान् वाच्यायया सह। अग्ने नाशय सन्दर्शः।
ईर्ष्यासूये बुभुक्षाम्। मन्युं कृत्यां च दीधिरे। रथेन किं शुकावता। अग्ने
नाशय सन्दर्शः॥१२१॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२८]

पुर्जन्याय प्रगायत। दिवस्पुत्राय मीढुषे। स नो यवसमिच्छतु।
इदं वचः पुर्जन्याय स्वराजे। हृदो अस्त्वन्तरन्तद्युयोत। मयोभूर्वातो
विश्वकृष्टयः सन्त्वस्मे। सुपिप्पला ओषधीर्देवगोपाः। यो गर्भमोषधीनाम्।
गवां कृणोत्यर्वताम्। पुर्जन्यः पुरुषीणाम्॥१२२॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[२९]

पुनर्मामैत्विन्द्रियम्। पुनरायुः पुनर्भगः। पुनर्ब्राह्मणमैतु मा। पुनर्द्रविणमैतु
मा। यन्मेऽद्य रेतः पृथिवीमस्कान्। यदोषधीरप्यसंरद्यदापः। इदं तत्पुनराददे।
दीर्घायुत्वाय वर्चसे। यन्मे रेतः प्रसिच्यते। यन्म आजायते पुनः। तेन माममृतं
कुरु। तेन सुप्रजसं कुरु॥१२३॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[३०]

अद्ध्यस्तिरोऽधाऽजायत। तव वैश्रवणः संदा। तिरोऽधेहि सपत्नान्नः। ये
अपोऽश्रन्ति केचन। त्वाष्ट्रीं मायां वैश्रवणः। रथं सहस्रवन्धुरम्। पुरुश्चक्रं
सहस्राश्वम्। आस्थायायाहि नो बलिम्। यस्मै भूतानि बलिमावहन्ति। धनं
गावो हस्ति हिरण्यमश्वान्॥१२४॥

असाम सुमतौ यज्ञियस्या। श्रियं बिभ्रतोऽन्नमुखीं विराजम्। सुदरशने
च क्रौञ्चे च। मैनागे च महागिरौ। शतद्वाट्टारंगमन्ता। संहार्यं नगरं तव।
इति मन्त्राः। कल्पोऽत ऊर्ध्वम्। यदि बलिं हरेत्। हिरण्यनाभये वितुदये
कौबेरायायं बलिः॥१२५॥

सर्वभूताधिपतये नम इति। अथ बलिः हृत्वोपतिष्ठेत्। क्षत्रं क्षत्रं वैश्रवणः।
ब्राह्मणा वयं स्मः। नमस्ते अस्तु मा मां हिंसीः। अस्मात्प्रविश्यान्नमद्धीति।
अथ तमग्निमादधीत्। यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुञ्जीत्। तिरोऽधा भूः। तिरोऽधा
भुवः॥१२६॥

तिरोऽधाः स्वः। तिरोऽधा भूर्भुवः स्वः। सर्वेषां लोकानामाधिपत्ये सीदेति।
अथ तमग्निमिन्धीत्। यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुञ्जीत्। तिरोऽधा भूः स्वाहा। तिरोऽधा
भुवः स्वाहा। तिरोऽधाः स्वः स्वाहा। तिरोऽधा भूर्भुवः स्वः स्वाहा। यस्मिन्नस्य
काले सर्वा आहुतीर्हुता भवेयुः॥१२७॥

अपि ब्राह्मणमुखीनाः। तस्मिन्नहः काले प्रयुञ्जीत्। परः सुप्तजनाद्वेपि।
मास्म प्रमाद्यन्तमाध्यापयेत्। सर्वार्थाः सिद्ध्यन्ते। य एवं वेद। क्षुध्यन्निदम-
जानताम्। सर्वार्था न सिद्ध्यन्ते। यस्ते विघातुको भ्राता। ममान्तरहृदये
श्रितः॥१२८॥

तस्मा इममग्रपिण्डं जुहोमि। स मेऽर्थान्मा विवधीत्। मयि स्वाहा।
राजाधिराजाय प्रसह्यसाहिने। नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे। स मे
कामान्कामकामाय मह्यम्। कामेश्वरो वैश्रवणो ददातु। कुबेराय वैश्रवणाय।
महाराजाय नमः। केतवो अरुणासश्च। ऋषयो वातरशनाः। प्रतिष्ठाः शतधा
हि। समाहितासो सहस्रधायसम्। शिवा नः शन्तमा भवन्तु। दिव्या आप
ओषधयः। सुमृडीका सरस्वति। मा ते व्योम सन्दृशि॥१२९॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[३१]

संवत्सरमेतद्व्रतं चरेत्। द्वौ वा मासौ। नियमः समासेन। तस्मिन्नियम-
विशेषाः। त्रिषवणमुदकोपस्पर्शी। चतुर्थकालपानभक्तः स्यात्। अहरहर्वा
भैक्षमश्रीयात्। औदुम्बरीभिः समिद्धिरग्निं परिचरेत्। पुनर्मामैत्विन्द्रियमि-

त्येतेनानुवाकेन। उद्धृतपरिपूताभिरद्भिः कार्यं कुर्वीत॥१३०॥

अंसश्चयवान्। अग्नये वायवे सूर्याय। ब्रह्मणे प्रजापतये। चन्द्रमसे
नक्षत्रेभ्यः। ऋतुभ्यः संवत्सराय। वरुणायारुणायेति व्रतहोमाः। प्रवर्ग्यवदादेशः।
अरुणाः काण्डऋषयः। अरण्येऽधीयीरन्। भद्रं कर्णेभिरिति द्वे जपित्वा॥१३१॥

महानाम्नीभिरुदकं संस्पर्श्या। तमाचार्यो दद्यात्। शिवा नः
शान्तमेत्योषधीरालभते। सुमृडीकैति भूमिम्। एवमपवर्गे। धेनुर्दक्षिणा। कंसं
वासंश्च क्षौमम्। अन्यद्वा शुक्लम्। यथाशक्ति वा। एवस्वाध्यायधर्मेण।
अरण्येऽधीयीत। तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुण्यो भवति॥१३२॥

श्री-छाया-सुवर्चलाम्बा-समेत-श्री-सूर्यनारायण-स्वामिने नमः।

ॐ नमो नारायणाय॥

[३२]

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः। भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः। स्थिरैरङ्गैस्तुष्टु-
वांसस्तनूभिः। व्यशेम देवहितं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः।
स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो
बृहस्पतिर्दधातु॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

॥ नवग्रहसूक्तम् ॥

आ सत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च। हिरण्ययेन सविता
रथेनाऽदेवो याति भुवना विपश्यन्। अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम्।
अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम्॥ येषामीशे पशुपतिः पशूनां चतुष्पदामुत च द्विपदाम्।

निष्क्रीतोऽयं यज्ञियं भागमेतु रायस्पोषा यजमानस्य सन्तु॥
अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय आदित्याय नमः॥१॥

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपा९ रेता९सि जिन्वति।
स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षरा निवेशनी। यच्छानः शर्म सप्रथाः। क्षेत्रस्य पतिना
वय९ हिते नैव जयामसि। गामश्च पोषयित्वा स नो मृडातीदृशे॥
अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय अङ्गारकाय नमः॥२॥

प्र वः शुक्राय भानवे भरध्व९ हव्यं मतिं चाग्नये सुपूतम्॥ यो दैव्यानि
मानुषा जनु९प्यन्तर्विश्वानि विद्वाना जिगाति॥ इन्द्राणीमासु नारिषु
सुपर्त्नामहमश्रवम्। न ह्यस्या अपरं च न जरसा मरते पतिः॥ इन्द्रं वो
विश्वतस्परि हवामहे जनेभ्यः। अस्माकमस्तु केवलः॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शुक्राय नमः॥३॥

आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोम वृष्णियम्। भवा वाजस्य सङ्गथे॥ अप्सु मे
सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वानि भेषजा। अग्निं च विश्वशम्भुवमापंश्च विश्वभेषजीः।
गौरी मिमाय सलिलानि तक्षती। एकपदी द्विपदी सा चतुष्पदी। अष्टापदी
नवपदी बभूवुषी। सहस्राक्षरा परमे व्योमन्।

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय सोमाय नमः॥४॥

उद्ध्व्यस्वाग्ने प्रतिजागृह्येनमिष्टापूर्ते स९सृजेथामयं च। पुनः कृण्व९स्त्वा
पितरं युवानमन्वाता९सीत्वयि तन्तुमेतम्॥ इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे
पदम्। समूढमस्यपा९ सुरे॥ विष्णो रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः
श्रत्रेस्थो विष्णोः स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा।

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बुधाय नमः॥५॥

बृहस्पते अतियदर्यो अहोद्विमद्विभाति क्रतुमञ्जनेषु। यद्दीदयच्छवसर्तप्रजात

तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ इन्द्रमरुत्व इह पाहि सोमं यथा शार्याते
 अपिबः सुतस्य। तव प्रणीती तव शूरशर्मन्नाविवासन्ति कवयः सुयज्ञाः॥
 ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचो वेन आवः। सबुधिया उपमा
 अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बृहस्पतये नमः॥६॥

शं नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये। शंयोरभिस्रवन्तु नः॥ प्रजापते न
 त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परिता बभूव। यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु
 वयः॥ स्याम पतयो रयीणाम्। इमं यमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः
 संविदानः। आत्वा मन्त्राः कविशस्ता वहन्त्वेना राजन् हविषा मादयस्व॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शनैश्चराय नमः॥७॥

कया नश्चित्र आभुवदूती सदावृधः सखा। कया शचिष्ठया वृता। आऽयङ्गौः
 पृश्निरक्रमीदसनन्मातरं पुनः। पितरं च प्रयन्त्सुवः। यत्ते देवी निर्ऋतिराबन्ध
 दामं ग्रीवास्वविचर्त्यम्। इदं ते तद्विष्याम्यायुषो न मध्यादथाजीवः पितुमद्धि
 प्रमुक्तः॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय राहवे नमः॥८॥

केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या अपेशसे। समुषद्विरजायथाः॥ ब्रह्मा
 देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां महिषो मृगाणाम्। श्येनो गृध्राणां
 स्वधितिर्वनानां॥ सोमः पवित्रमत्येति रेभन्। (ऋक्) सचित्र चित्रं
 चितयन् तमस्मे चित्रक्षत्र चित्रतमं वयोधाम्। चन्द्रं रयिं पुरुवीरं बृहन्तं
 चन्द्रं चन्द्राभिर्गृणते युवस्व॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय केतवे नमः॥९॥

॥ॐ आदित्यादि नवग्रहदेवताभ्यो नमो नमः॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ प्रार्थना ॥

भानो भास्कर मार्तण्ड चण्डरश्मे दिवाकर।
आयुरारोग्यमैश्वर्यं श्रियं पुत्रांश्च देहि मे॥

धृतपद्मद्वयं भानुं तेजोमण्डलमध्यगम्।
सर्वाधिव्याधिशमनं छायाश्लिष्टतनुं भजे॥

सौरमण्डलमध्यस्थं साम्बं संसारभेषजम्।
नीलग्रीवं विरूपाक्षं नमामि शिवमव्ययम्॥

ध्येयः सदा सवितृमण्डल-मध्यवर्ती
नारायणः सरसि-जासन-सन्निविष्टः।
केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी
हारी हिरण्मयवपुर्धृतशङ्खचक्रः॥

शङ्ख-चक्र-गदापाणे द्वारकानिलयाच्युत।
गोविन्द पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम्॥

आकाशात् पतितं तोयं यथा गच्छति सागरम्।
सर्वदेवनमस्कारः केशवं प्रतिगच्छति॥

श्री-केशवं प्रतिगच्छत्यो नम इति॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा
बुद्ध्याऽऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात्।
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै
नारायणायेति समर्पयामि॥

अनेन पूजनेन सपरिवार-भगवान्-सूर्यः प्रीयताम्।

ॐ तत्सद्ब्रह्मार्पणमस्तु।

॥ आदित्यहृदयम् ॥

ततो युद्धपरिश्रान्तं समरे चिन्तया स्थितम्।
 रावणं चाग्रतो दृष्ट्वा युद्धाय समुपस्थितम्॥१॥
 दैवतैश्च समागम्य द्रष्टुमभ्यागतो रणम्।
 उपागम्याब्रवीद्रामम् अगस्त्यो भगवान् ऋषिः॥२॥
 राम राम महाबाहो शृणु गुह्यं सनातनम्।
 येन सर्वानरीन् वत्स समरे विजयिष्यसि॥३॥
 आदित्यहृदयं पुण्यं सर्वशत्रुविनाशनम्।
 जयावहं जपेन्नित्यम् अक्षय्यं परमं शिवम्॥४॥
 सर्वमङ्गलमाङ्गल्यं सर्वपापप्रणाशनम्।
 चिन्ताशोकप्रशमनम् आयुर्वर्धनमुत्तमम्॥५॥
 रश्मिमन्तं समुद्यन्तं देवासुरनमस्कृतम्।
 पूजयस्व विवस्वन्तं भास्करं भुवनेश्वरम्॥६॥
 सर्वदेवात्मको ह्येष तेजस्वी रश्मिभावनः।
 एष देवासुरगणान् लोकान् पाति गभस्तिभिः॥७॥
 एष ब्रह्मा च विष्णुश्च शिवः स्कन्दः प्रजापतिः।
 महेन्द्रो धनदः कालो यमः सोमो ह्यपां पतिः॥८॥
 पितरो वसवः साध्या ह्यश्विनौ मरुतो मनुः।
 वायुर्वह्निः प्रजाप्राण ऋतुकर्ता प्रभाकरः॥९॥
 आदित्यः सविता सूर्यः खगः पूषा गभस्तिमान्।
 सुवर्णसदृशो भानुर्विश्वरेता दिवाकरः॥१०॥
 हरिदश्वः सहस्रार्चिः सप्तसप्तिर्मरीचिमान्।
 तिमिरोन्मथनः शम्भुस्त्वष्टा मार्तण्ड अंशुमान्॥११॥

हिरण्यगर्भः शिशिरस्तपनो भास्करो रविः।
अग्निगर्भोऽदितेः पुत्रः शङ्खः शिशिरनाशनः॥१२॥

व्योमनाथस्तमोभेदी ऋग्यजुस्सामपारगः।
घनवृष्टिरपां मित्रो विन्ध्यवीथीप्लवङ्गमः॥१३॥

आतपी मण्डली मृत्युः पिङ्गलः सर्वतापनः।
कविर्विश्वो महातेजा रक्तः सर्वभवोद्भवः॥१४॥

नक्षत्रग्रहताराणाम् अधिपो विश्वभावनः।
तेजसामपि तेजस्वी द्वादशात्मन् नमोऽस्तु ते॥१५॥

नमः पूर्वाय गिरये पश्चिमायाद्रये नमः।
ज्योतिर्गणानां पतये दिनाधिपतये नमः॥१६॥

जयाय जयभद्राय हर्यश्वाय नमो नमः।
नमो नमः सहस्रांशो आदित्याय नमो नमः॥१७॥

नम उग्राय वीराय सारङ्गाय नमो नमः।
नमः पद्मप्रबोधाय मार्तण्डाय नमो नमः॥१८॥

ब्रह्मेशानाच्युतेशाय सूर्यायादित्यवर्चसे।
भास्वते सर्वभक्षाय रौद्राय वपुषे नमः॥१९॥

तमोग्नाय हिमघ्नाय शत्रुघ्नायामितात्मने।
कृतघ्नघ्नाय देवाय ज्योतिषां पतये नमः॥२०॥

तप्तचामीकराभाय वह्नये विश्वकर्मणे।
नमस्तमोऽभिनिघ्नाय रुचये लोकसाक्षिणे॥२१॥

नाशयत्येष वै भूतं तदेव सृजति प्रभुः।
पायत्येष तपत्येष वर्षत्येष गभस्तिभिः॥२२॥

एष सुप्तेषु जागर्ति भूतेषु परिनिष्ठितः।
एष एवाग्निहोत्रं च फलं चैवाग्निहोत्रिणाम्॥२३॥

वेदाश्च ऋतवश्चैव ऋतूनां फलमेव च।
यानि कृत्यानि लोकेषु सर्व एष रविः प्रभुः॥२४॥

एनमापत्सु कृच्छ्रेषु कान्तारेषु भयेषु च।
कीर्तयन् पुरुषः कश्चिन्नावसीदति राघव॥२५॥

पूजयस्वैनमेकाग्रो देवदेवं जगत्पतिम्।
एतत् त्रिगुणितं जप्त्वा युद्धेषु विजयिष्यसि॥२६॥

अस्मिन् क्षणे महाबाहो रावणं त्वं वधिष्यसि।
एवमुक्त्वा तदाऽगस्त्यो जगाम च यथाऽऽगतम्॥२७॥

एतच्छ्रुत्वा महातेजा नष्टशोकोऽभवत्तदा।
धारयामास सुप्रीतो राघवः प्रयतात्मवान्॥२८॥

आदित्यं प्रेक्ष्य जप्त्वा तु परं हर्षमवाप्तवान्।
त्रिराचम्य शुचिर्भूत्वा धनुरादाय वीर्यवान्॥२९॥

रावणं प्रेक्ष्य हृष्टात्मा युद्धाय समुपागमत्।
सर्वयत्नेन महता वधे तस्य धृतोऽभवत्॥३०॥

अथ रविरवदन्निरीक्ष्य रामं मुदितमनाः परमं प्रहृष्यमाणः।
निशिचरपतिसङ्ख्यं विदित्वा सुरगणमध्यगतो वचस्त्वरेति॥३१॥

॥इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये युद्धकाण्डे आदित्यहृदयं
नाम सप्तोत्तरशततमः सर्गः॥

॥ द्वादशार्यासूर्यस्तुतिः ॥

उद्यन्नद्य विवस्वानारोहन्नुत्तरां दिवं देवः।
हृद्गोमं मम सूर्यो हरिमाणं चाऽऽशु नाशयतु॥१॥

निमिषार्धेनैकेन द्वे च शते द्वे सहस्रे द्वे।
क्रममाणं योजनानां नमोऽस्तु ते नलिननाथाय॥२॥

कर्म-ज्ञान-ख-दशकं मनश्च जीव इति विश्व-सर्गाय।
द्वादशधा यो विचरति स द्वादश-मूर्तिरस्तु मोदाय॥३॥

त्वं हि यजुर्ऋक् साम त्वमागमस्त्वं वषट्कारः।
त्वं विश्वं त्वं हंसस्त्वं भानो परमहंसश्च॥४॥

शिवरूपाज्ज्ञानमहं त्वत्तो मुक्तिं जनार्दनाकारात्।
शिखिरूपादैश्वर्यं त्वत्तश्चरोग्यमिच्छामि॥५॥

त्वचि दोषा दृशि दोषा हृदि दोषा येऽखिलेन्द्रियज-दोषाः।
तान् पूषा हतदोषः किञ्चिद्रोषाग्निना दहतु॥६॥

धर्मार्थ-काम-मोक्ष-प्रतिरोधानुग्र-ताप-वेग-करान् ।
बन्दी-कृतेन्द्रिय-गणान् गदान् विखण्डयतु चण्डांशुः॥७॥

येन विनेदं तिमिरं जगदेत्य ग्रसति चरमचरमखिलम्।
धृतबोधं तं नलिनीभर्तारं हर्तारमापदामीडे॥८॥

यस्य सहस्राभीशोरभीशु-लेशो हिमांशु-बिम्बगतः।
भासयति नक्तमखिलं भेदयतु विपद्-गणानरुणः॥९॥

तिमिरमिव नेत्र-तिमिरं पटलमिवाशेष-रोग-पटलं नः।
काशमिवाधि-निकायं कालपिता रोगयुक्ततां हरतात्॥१०॥

वाताश्मरी-गदार्शस्त्वग्-दोष-महोदर-प्रमेहांश्च ।
ग्रहणी-भगन्दराख्या महतीस्त्वं मे रुजो हंसि॥११॥

त्वं माता त्वं शरणं त्वं धाता त्वं धनं त्वमाचार्यः।
त्वं त्राता त्वं हर्ता विपदामर्क प्रसीद मम भानो॥१२॥
इत्यार्या-द्वादशकं साम्बस्य पुरो नभःस्थलात् पतितम्।
पठतां भाग्य-समृद्धिः समस्त-रोग-क्षयश्च स्यात्॥१३॥
॥इति श्री-द्वादशार्यासूर्यस्तुतिः सम्पूर्णा॥

